

Aktuální otázky lidských práv

Gratifikace v San Franciscu | Autor grafitti: Banksy

Vážené dámy, vážení pánové,

byť únor délkou nedosahuje na další měsíce, v novém čísle Bulletinu Centra pro lidská práva a demokratizaci se dozvíte, že lidskoprávní události rozhodně nezahálely. K těm, které aspoň mírně zacloumaly českou politickou scénou, patří například rozsudek Evropské soudu pro lidská práva ve věci Kinský, jenž pro Českou republiku nedopadnul zrovna nejlichotivěji. S podobným výsledkem skončil také případ Eremiášová a Pechová, který se týkal nedostatečného prošetření smrti v důsledku opuštění policejní služebny oknem ve druhém patře. Českou stopu v evropské justici najdeme i u Soudního dvora EU, jenž se pod taktovkou soudce zpravodaje Jiřího Malenovského zabýval povinností provozovatele sociální sítě filtrovat její obsah.

Již nyní se pomalu blíží uzávěrky pro nespočet letních škol s tematikou lidských práv a demokratizace, proto přinášíme jejich přehled, který budeme postupně doplňovat. K dalšímu vzdělávání by vás mohl navnadit třeba článek Tatiány Jančárkové o zkušenostech se studiem mezinárodního práva na prestižní univerzitě v Leidenu.

Závěrem ještě zmínka o zajímavé akci. Na 25. května se do Prahy chystá velká konference k 20. výročí ratifikace Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, již spolupřádají Česká společnost pro evropské a srovnávací právo a Ministerstvo zahraničních věcí.

Příjemné počtení přeje
za Centrum pro lidská práva a demokratizaci,
Hubert Smekal.

Obsah

Jak se studují (nejen) lidská práva v Leidenu

1) Mezinárodní trestní spravedlnost |5

Oddělení pro mezinárodní zločiny Nejvyššího soudu v Ugandě: Naděje na efektivní stíhání zločinů podle mezinárodního práva?

Ve Francii byl projednáván zákon zakazující popírání genocidy

2) Evropský systém ochrany lidských práv |9

Co nového ve Štrasburku: Co vše se může publikovat o celebritách

Povinnost filtrovat sociální sítě je v rozporu s unijním právem

Velká Británie se připravuje na boj o změny Evropské úmluvy o ochraně lidských práv:

Co přinese 15. protokol?

ESLP: Kinskému se nedostalo spravedlivého procesu: Kinský v. Česká republika

3) Mezinárodní politika a lidská práva |15

Malé krůčky, velké překážky: Fondy EU pro post-konfliktní oblasti

Ženská obřízka: historie a současnost

OSN se stále snaží nalézt řešení pro Sýrii

4) Česká republika a lidská práva |21

Pochybení Česka za půl miliónu korun

Nejvyšší soud sjednotil odškodňování neoprávněné vazby

Ústavní soud k přípustnosti civilního dovolání

+ **Monitoring lidskoprávních publikací:** Přehled aktuálních článků o lidských právech

+ **Přehled lidskoprávních letních škol**

+ **Pozvánka na Mezinárodní konferenci o lidských právech**

+ **Pozvánka Konferenci k 20. výročí ratifikace úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod**

Jak se studují (nejen) lidská práva v Leidenu

Tatiana Jančárková

LL.M. program v mezinárodním právu veřejném na Leidenské univerzitě si mě získal tak trochu vlastní reputací, tak trochu vnějšími okolnostmi. Po absolvování práv a ruských a východoevropských studií na Karlově univerzitě jsem dva roky pracovala pro Evropskou komisi v Kosovu, kde jsem vedla rozvojové projekty zaměřené především na podporu občanské společnosti, lidských práv a kulturního dědictví.

Zjistila jsem ale, že se chci přeci jen více věnovat právu a zároveň si prohloubit znalosti mezinárodního práva. Z Kosova, vyzbrojená srbštinou a základy albánštiny, jakož i podstatně realističtějším pohledem na mezinárodní instituce, jsem zamířila na půlroční stáž u Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a začala se pohlížet po vhodném LL.M. programu.

Leidenská univerzita nakonec zvítězila i díky skutečnosti, že jsem chtěla zůstat v kontaktu s „mým“ týmem u ICTY a v Haagu, akademické kvality a reputace nicméně učinily rozhodování podstatně jednodušším. Nejstarší univerzita v Nizozemí, založená Vilémem Oranžským v r. 1575 jako ocenění statečnosti města při válce se Španěly (druhou možností prý bylo věčné osvobození od daní, ale zlé jazyky tvrdí, že leidenští už tehdy tušili, že věčnost je v politice relativní pojem), dala světu nejen „otce mezinárodního práva“ Huga Grotia (holandsky Hugo de Groot), ale přednášelo na ní a přednáší množství jiných význačných jmen z akademie i praxe. Pravidelně je hodnocena jako jedno z nejlepších a nejpopulárnějších míst pro studium mezinárodního práva v Evropě i ve světě.

V současnosti univerzita nabízí dva LL.M. programy v oblasti mezinárodního práva veřejného, „řádný“ (regular) a „pokročilý“ (advanced). Rozdíl mezi nimi má být převážně v intenzitě výuky a orientaci pokročilého programu na studenty již s určitou zkušeností, v praxi se projeví především v ceně. Zatímco řádný program stojí pro občany EU/EHS standardních holandských cca 1 700 EUR (vzhledem ke kvalitě holandských univerzit je to i v evropském kontextu celkem příjemná cena), za pokročilý, státem nedotovaný program student letos zaplatil necelých 15 000 EUR, na rok 2012/2013 již 16 700 EUR.

Přijetí do řádného programu, který jsem nakonec zvolila, bylo poměrně nekomplikované, kromě motivačního dopisu, životopisu a potvrzení o předchozím vzdělání bylo třeba předložit dvě doporučení a doklad o znalosti

angličtiny. Na rozdíl od mnoha jiných LL.M. programů má ten leidský pevně stanovenou skladbu předmětů, které zhruba odpovídají hlavním kategoriím mezinárodního práva, tj. trestní právo, řešení sporů, právo mezinárodních institucí atd. Z hlediska lidských práv může kromě přímo jim věnovaného kurzu v letním semestru být zajímavý i předmět Ochrana obětí války, jakýsi úžeji zaměřený kurs humanitárního práva vyučovaný prof. Zegveld, která zastupuje před holandskými soudy oběti konfliktů v Bosně a Hercegovině, ale také třeba v Indonésii (<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-16104751>).

Právnická fakulta v Leidenu uplatňuje modulový systém, kdy současně probíhají dva, max. tři předměty po dobu několika týdnů, po kterých bezprostředně následuje zkouška. V pokročilém programu se studenti dělí na dvě specializace, buď mezinárodní trestní právo, nebo směr nazvaný „mír, spravedlnost a rozvoj“, přičemž základ je společný. Kromě předepsaných předmětů mají studenti možnost navštěvovat kurzy nabízené jinými LL.M. programy, tj. mezinárodní obchodní právo, evropské právo, mezinárodní daňové právo či v evropském měřítku ojedinělé právo vzdušných a vesmírných prostor. Já si v zimním semestru přidala kurz věnovaný režimu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy.

Formát kurzů je poměrně standardní, přednášky doplňují semináře. Ve srovnání s českými právy (aspoň jak jsem je zažila před téměř deseti lety já) je ovšem mnohem větší důraz kladen na aplikaci práva, praktické příklady a aktivní účast studentů na základě domácí přípravy. Na každou hodinu je předepsán poměrně výživný seznam četby a případů, ze kterých potom vychází diskuse v hodině. Bez přípravy se dá přežít, ale člověk si z hodiny moc neodnese, pokud mu není rovnou trapně za nepřipravenost. Průběžnou přípravu potom student ocení při zkouškách, které jsou převážně písemné a sestávají z případových studií a esejových otázek.

Poměr studentů je v řádném programu cca třetina domácích, kteří z velké části přišli rovnou po bakaláři, a dvě třetiny zahraničních studentů, kteří mají různé zkušenosti. Mezi cizinci je hodně Evropanů, ale i lidí z Latinské Ameriky či Austrálie a Číny, někteří přišli rovnou po škole, někteří po pracovní přestávce. V programu pokročilem je většina studentů mimoevropských.

Holandsko a Haag především mají ve světě mezinárodního práva jméno i díky četným mezinárodním institucím, které hostí, od Haagských konferencí na přelomu 19. a 20. století, přes Stálý rozhodčí soud (PCA) a Mezinárodní soudní dvůr (ICJ), až po nejnovější Mezinárodní trestní soud či Úřad Vysokého komisaře pro národnostní menšiny OBSE. Většina mých vyučujících má za sebou několikaletou praxi v těchto institucích či souběžně pracují jako poradci vlád a států. Složení profesorského sboru je národnostně pestré, kromě

Holandska pocházejí od Irska přes Belgie a Francii po Německo, pokročilý program se navíc může chlubit „velkými“ jmény typu Johna Dugarda či Williama Schabase.

Oba programy nabízejí nejlepším studentům program stáží při jedné z institucí působících v Haagu, množství institucí a nevládních organizací ale skýtá možnost vyřídít si stáž i individuálně. Nespornou výhodou studia je možnost navštěvovat množství odborných přednášek, konferencí či kurzů pořádaných institucemi či výzkumnými středisky v Haagu a jiných městech, jakož i veřejná jednání tribunálů a soudů. Třešničkou na dortu pro marnivého adepta mezinárodního práva je pak studium ve výborně vybavené knihovně krásného Mírového paláce v Haagu, sídla ICJ a PCA. Těžko si lze představit program, kde se student mezinárodního práva dostane k „centru dění“ blíže než v Leidenu. Kromě toho je Leiden velmi příjemné studentské město s krásným historickým centrem, typickými holandskými kanály jako stvořenými pro výlet na lodi, studentskými hospůdkami a pláží 20 minut od města. Pro ruch velkoměsta si člověk může zajet půl hodinky vlakem do Amsterdamu či Rotterdamu.

Pro člověka, který studiem mezinárodního práva v nějaké formě již prošel, není leidenský LL.M. úplným objevením Ameriky. Zejména při obecnějších tématech mě často napadlo: „Tohle už jsem někde slyšela.“ Až v Leidenu jsem si ale uvědomila, jak málo jsem znalosti uměla aplikovat a jak povrchní v některých ohledech byly, přičemž v jiných jsem se nechytala vůbec.

Snad se nyní situace zlepšila, ale za mého studia v Praze bylo mezinárodní právo bohužel spíš popelkou mezi předměty. Jestliže někdo hledá studium s větším důrazem na lidská práva či rozvojovou spolupráci, poohlédla bych se možná jinde. Pokud ale člověk chce solidní všeobecný program s mimořádným přístupem k mezinárodním právním institucím, mohu Leiden rozhodně doporučit.

<http://en.mastersinleiden.nl/programmes/about/law-and-public-administration/law-for-international-students-and-professionals/>

Tatiana Jančárková

t_jancarkova@yahoo.co.uk

Knihovna univerzity v Leidenu | Autor: mollyell (http://www.flickr.com)

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Oddělení pro mezinárodní zločiny Nejvyššího soudu v Ugandě

Naděje na efektivní stíhání zločinů podle mezinárodního práva?

Linda Janků

Situaci v Ugandě, v jejíž severní části probíhá již více než dvacet let ozbrojený konflikt mezi vládou a povstalcí ze skupiny Lord's Resistance Army (LRA)[1], se již od roku 2004 zabývá na žádost ugandské vlády Mezinárodní trestní soud (MTS). V loňském roce nicméně získaly konkrétní podobu také snahy o stíhání pachatelů zločinů spáchaných během konfliktu na národní úrovni.

Vyhláškou předsedy Nejvyššího soudu Ugandy z května 2011 bylo za tím účelem na soudě zřízeno Oddělení pro mezinárodní zločiny (The International Crimes Division, ICD), které má mandát pro stíhání zločinů genocidy, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, stejně jako dalších závažných forem trestné činnosti, jako je terorismus, pirátství či obchod s lidmi. Myšlenka na jeho zřízení vzešla z neúspěšných mírových rozhovorů, které probíhaly v súdánském městě Juba v letech 2006 až 2008. V únoru 2008 byla v rámci rozhovorů podepsána mezi ugandskou vládou a LRA dohoda o stíhání osob nejvíce zodpovědných za zločiny spáchané během konfliktu a o zřízení zvláštního oddělení na Nejvyšším soudu. Její implementace však byla zkomplikována tím, že zástupci LRA odmítli podepsat finální mírovou smlouvu.

K ICD jsou přiděleni vždy nejméně tři soudci, přičemž odsouzeným může být kromě trestu odnětí svobody uložen rovněž trest smrti. ICD je nadáno jurisdikcí vůči všem osobám podezřelým ze spáchání zločinů podle mezinárodního práva v průběhu konfliktu, tedy jak na straně vládních sil, tak povstalců. Stíhání příslušníků LRA však komplikuje ugandský zákon o amnestii, který umožňuje, aby byla udělena amnestie všem povstalcům, kteří ukončí svou účast v konfliktu nebo na ozbrojeném povstání[2]. Platnost tohoto zákona je možné anulovat vůči konkrétním jednotlivcům na základě rozhodnutí parlamentu, avšak k podobnému kroku zatím nedošlo.

Problém se zákonem o amnestii se projevil hned v prvním případě, který je před ICD řešen. V něm je stíhán Thomas Kwoyelo, bývalý příslušník LRA, který byl zadržen v březnu 2009 v sousední Demokratické republice Kongo. V srpnu 2010 proti němu bylo vzneseno prvních dvanáct bodů obvinění ze závažných porušení Ženevských úmluv ve formě úmyslného zabití, braní rukojmích a rozsáhlého ničení majetku v regionech Amuru a Gulu. V červenci 2011 bylo zahájeno řízení proti Kwoyelovi před ICD, přičemž obžaloba ze spáchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti byla prokurátorem doplněna o dalších 53 bodů dle ugandského trestního zákona (včetně skutkových podstat vraždy, únosu a ozbrojené loupeže).

Kwoyelovi obhájci hned v červenci 2011 vznesli předběžné otázky týkající se ústavnosti celého řízení. Důvodem

Ugandská armáda na honu LRA | Autor: VOA 1. Broadhead (Wikimedia Commons)

je právě zákon o amnestii a namítané odepření ústavou zaručeného práva na rovné zacházení. Kwoyelovi totiž podle něj nebyla udělena amnestie tak jako ostatním osobám, které o ni požádaly. To dle některých budí podezření ze selektivního přístupu ke stíhání osob zodpovědných za zločiny spáchané během konfliktu a z politické motivace procesu. Ústavní soud dal obhájcům Kwoyela za pravdu a ve svém rozhodnutí ze září 2011 konstatoval, že proces proti Kwoyelovi má být z důvodu nerovného zacházení zastaven.

Žalobce se proti tomuto rozhodnutí odvolal k Nejvyššímu soudu, který bude mít ve věci poslední slovo. Pokud však Nejvyšší soud rozsudek potvrdí, bude to mít negativní dopad na možnost stíhat před ICD i další příslušníky LRA (možnost stíhání příslušníků ugandských ozbrojených sil tím však není dotčena)[3]. Dosud tak není jasné, jaká další obvinění ze zločinů spáchaných během konfliktu budou před ICD v budoucnu vznesena[4].

Zřízení ICD na ugandském Nejvyšším soudě vyvolává rovněž otázky ve vztahu k řízení vedenému proti čtyřem obviněným představitelům LRA (včetně jejího vůdce Josepha Konyho) před MTS. V roce 2005 MTS vydal na obviněné zatykač, avšak doposud se žádného z nich nepodařilo zadržet. Prozatím nedošlo k souběhu případů řešených před MTS a ICD, neboť na Thomase Kwoyela Mezinárodní trestní soud zatykač nevydal[5]. V důsledku zřízení a zahájení činnosti ICD se však nabízí otázka ohledně možnosti MTS nadále řízení proti čtyřem obviněným, na které byl vydán zatykač, vést. Důvodem je princip komplementarity, podle něhož má vnitrostátní řízení přednost před mezinárodním, které nastupuje až subsidiárně v případě, že vnitrostátní stíhání není možné či efektivní. Již v roce 2008 přitom byla otázka přijatelnosti tohoto případu Mezinárodním trestním soudem posuzována, a to v návaznosti na výše zmíněné dohody uzavřené v průběhu mírových jednání mezi ugandskou vládou a LRA. Tehdy však MTS rozhodl o tom, že případ je v souladu s čl. 17 Římského statutu přijatelný, a bude se jím tedy i nadále zabývat. Jak by případné řízení o přijatelnosti dopadlo nyní, bylo-li by Mezinárodním trestním soudem v reakci na aktuální vývoj v Ugandě znovu zahájeno, zatím není jasné.

Jak se zdá, vše bude záležet na konečném rozhodnutí Nejvyššího soudu o předběžných otázkách v případě Kwoyela. Ty se totiž týkají samotné podstaty právního rámce fungování ICD a jejich zodpovězení bude klíčové pro jeho budoucí činnost. Zda se Oddělení pro mezinárodní zločiny Nejvyššího soudu v Ugandě zapíše do historie jako úspěšný projekt snahy zajistit stíhání zločinů podle mezinárodního práva na národní úrovni, tedy zůstává prozatím otevřenou otázkou.

Vlajka LRA | Zdroj: Wikimedia Commons

Poznámky

[1] Konflikt v severní Ugandě mezi vládními silami a povstaleckou skupinou Lord's Resistance Army se rozhořel počátkem 80. let a probíhá s různou intenzitou již více než dvacet let. Došlo během něj k nesčíslným masakrům a útokům na civilní obyvatelstvo.

[2] Zákon o amnestii je v platnosti od roku 2000 a dosud byla na jeho základě udělena amnestie více než 12 tisícům příslušníků LRA, včetně jejich vysoce postavených činitelů a osob nejvíce zodpovědných za spáchané zločiny a masakry civilistů.

[3] V roce 2012 má nicméně platnost zákona o amnestii vypršet a záleží tedy rovněž na tom, zda bude prodloužena či nikoli.

[4] Kromě Kwoyelova stíhání zatím ICD řeší pouze případ čtrnácti obviněných z teroristického bombového útoku, ke kterému došlo v Kampale 11. června 2011.

[5] Žalobce MTS nicméně potvrdil, že některými incidenty, které jsou vyšetřovány v rámci obvinění vznesených vůči Kwoyelovi před ICD, se zabýval i MTS. Úřad žalobce MTS je přitom dle svého vyjádření ochoten poskytnout ICD pomoc ve vztahu k případům, které před ním budou řešeny.

Zdroje

- Case information sheet - The Prosecutor v. Joseph Kony, Vincent Otti, Okot Odhiambo and Dominic Ongwen. 24. června 2010. (<http://www.icc-cpi.int/menus/icc/situations%20and%20cases/situations/situation%20icc%200204/related%20cases/icc%200204%200105/background%20information/case%20information%20sheet>)

- Justice for Serious Crimes before National Courts: Uganda's International Crimes Division. Human Rights Watch, 2012. (<http://www.hrw.org/reports/2012/01/15/justice-serious-crimes-national-courts>)

- Kersten, M.: Uganda's Controversial First War Crimes Trial: Thomas Kwoyelo. 12. července 2011. (<http://justiceinconflict.org/2011/07/12/ugandas-controversial-first-war-crimes-trial-thomas-kwoyelo/>)

Ve Francii byl projednáván zákon zakazující popírání genocidy

Markéta Glacová

Francouzský parlament schválil koncem ledna zákon, dle něhož je trestné popírání masového vraždění a genocidy.[1] Dolní komorou francouzského parlamentu prošel zákon v prosinci 2011, koncem ledna 2012 jej pak schválil také senát. Zákon se zaměřuje na všechny případy, jejichž smyslem by bylo velebit, odmítat nebo trivializovat zločin genocidy, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny popsané v článcích 6, 7 a 8 Statutu Mezinárodního trestního soudu, článku 6 Charty Mezinárodního vojenského tribunálu přiložené k Londýnské chartě z 8. srpna 1945 nebo zločiny uznané francouzským trestním zákoníkem. Za porušení zákona hrozí trest až jednoho roku odnětí svobody či pokuta ve výši 45 tisíc eur. Parlamentem schválený zákon byl na návrh 137 poslanců a senátorů ještě předán Ústavní radě k posouzení z hlediska jeho ústavnosti. Ta rozhodla, že zákon je protiústavní, neboť odporuje principům svobody projevu obsaženým ve francouzské ústavě. Proti rozhodnutí Ústavní rady se však staví prezident Sarkozy, jenž vyzval vládu, aby vypracovala nový návrh zákona. Dle jeho názoru totiž popírání genocidy nelze tolerovat a je nezbytné takové jednání trestat.

Francouzský návrh zákona byl velmi citlivě vnímán i za hranicemi Francie, konkrétně v Turecku. Přestože zákon výslovně vyvražďování Arménů nezmiňuje, ale hovoří pouze o genocidě obecně, Turecka se velmi dotýká.[2] Ve Francii byly události z let 1915 až 1916 označeny za genocidu již v zákonech z roku 2001, pojednávajících o některých zločinech proti lidskosti. Návrh zákona zaměřující se na potrestání popírání arménské genocidy byl přijat Národním shromážděním v roce 2006, nicméně později byl francouzským senátem zamítnut. V současnosti projednáváný zákon obecněji navazuje na předchozí iniciativu a ve skutečnosti pouze pozměňuje zákon o svobodě tisku.

Na mezinárodní úrovni kontroverzní návrh zákona rozbouril vztahy mezi Francií a Tureckem, které sice bezmála sto let staré zabíjení Arménů nepopírá, avšak tvrdí, že se tak stalo v důsledku válečných událostí. Turci od-

mítají označovat celou událost za genocidu, podle nich se jednalo o neorganizované vraždění, nikoliv systematické etnické vyvražďování. Ztráty na životech byly také na turecké straně. Rozpory panují i v otázce počtu obětí. Dle arménských zdrojů zemřelo až 1,5 milionu Arménů, podle Turků bylo obětí z řad Arménů „jen“ 400 až 500 tisíc. Silně protestující Turecko označilo přijetí zákona za porušování svobody slova, což by se nejvíce mohlo dotknout Turků žijících na francouzském území. Turecký premiér Erdogan prosazoval vůči Francii politické i ekonomické sankce. Turecké ministerstvo zahraničí zároveň obvinilo Sarkozyho přívržence ze snahy získat podporu půlmilionové arménské menšiny žijící ve Francii pro prezidentské volby plánované na květen letošního roku. Konečné odmítnutí zákona Ústavní radou Turecko uvítalo a oznámilo, že znovu přehodnotí své vztahy vůči Francii a zváží možnost obnovení politických, ekonomických a vojenských kontaktů.

Na stranu Turecka se proti zmiňované právní úpravě postavil také Ázerbájdžán, podle něhož zákon popírá principy lidských práv a svobody projevu. Nelze však opomenout, že Ázerbájdžán vede s Arménií dlouholetý spor o Náhorní Karabach, v němž jej Turecko podporuje. Proti zákonu se staví také čelní představitelé Rady Evropy, a to jak generální tajemník Thorbjørn Jagland, tak komisař pro lidská práva Thomas Hammarberg. Oba zastávají názor, že k takto citlivé otázce je třeba přistupovat velmi opatrně. Přijatý zákon navíc dle jejich mínění omezuje svobodu projevu.

Otázka arménské genocidy je dlouhodobě citlivá. Mnoho států vyvražďování Arménů za genocidu uznalo [3], některé se s ohledem na citlivost tématu a nezbytnost udržovat s Tureckem přátelské vztahy této problematice vyhýbají (např. federální vláda USA). Zákon podobný francouzskému návrhu platí například ve Švýcarsku. V roce 2005 se obdobnou normu pokusila prosadit také jedna z belgických stran, tamní senát ji však nakonec zamítl. Současný vývoj pouze potvrzuje skutečnost, že v posledních letech se právě Francie stala nejhlasitějším obhájcem arménských požadavků na uznání genocidy spáchané na počátku 20. století.

Arménská genocida | Zdroj: Wikimedia Commons

Arménská genocida | Autor: Henry Morgenthau (WC)

Poznámky

[1] Termín „genocida“ použil jako první v roce 1944 právník polsko-židovského původu Rafael Lemkin, jenž jím označil nacistické zločiny z druhé světové války. Oficiálně byl pojem prvně užit v obžalovacím spise norimberského Mezinárodního vojenského tribunálu v říjnu 1945. Rezoluce VS OSN č. 96/I z 11. prosince 1946 zařadila genocidium mezi zločiny podle mezinárodního práva. V návaznosti na rezoluci vznikla v roce 1948 Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, podle níž se jedná o čin spáchaný s úmyslem zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou.

[2] Ačkoli původní návrh zákona, sepsaný pod hlavičkou provádění předpisů Evropské unie o boji proti rasismu, se k arménské genocidě přímo vztahoval.

[3] Arménskou genocidu uznaly Argentina, Belgie, Francie, Itálie, Kanada, Kypr, Libanon, Litva, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rakousko, Rusko, Řecko, Slovensko, Švédsko, Švýcarsko, Uruguay, Vatikán a Venezuela, a také 42 amerických států. V roce 1987 tak učinil také Evropský parlament.

Zdroje

- Contestation des génocides, LE SÉNAT DE LA FRANCE, online text (<http://www.senat.fr/dossier-legislatif/pp111-229.html>).
- Gatto, B.: France constitutional court declares genocide denial ban unconstitutional, JURIST, 28. února 2012, online text (<http://jurist.org/paperchase/2012/02/france-constitutional-court-declares-genocide-denial-ban-unconstitutional.php>).
- Mutafian, C.: L'avalanche des reconnaissances du génocide, 90 ans après Le génocide des Arméniens, CCAF, 2005, online text (<http://www.imprescriptible.fr/brochure/b26>).
- Neel, A.: CoE human rights commissioner disapproves of France's genocide bill, Today's Zaman, 22. ledna 2012, online text (http://www.todayzaman.com/newsDetail_getNewsById.action?newsId=269295).
- Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, OSN, přijata 9. 12. 1948, online text (www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-genocida.pdf).

STUDUJTE LIDSKÁ PRÁVA V BENÁTKÁCH

Do **31. března 2012** je možné se hlásit do ročního European Master in Human Rights and Democratisation (E.M.A), který probíhá ve spolupráci více než čtyřiceti evropských univerzit. Studium je rozloženo do dvou semestrů. První semestr studenti stráví v italských Benátkách (září 2012 až leden 2013) a druhý na jedné ze zúčastněných vysokých škol (únor až červenec 2013). Mezi partnerské univerzity patří například prestižní univerzity v Leuvenu, Utrechtu, Kodani, Grazu, Dublinu, Padově, Bilbau či Uppsale.

Program E.M.A poskytuje posluchačům multidisciplinární přístup, jenž nahlíží problematiku lidských práv a demokratizace optikou různých oborů. Program je orientován na získání jak teoretických, tak praktických dovedností. V roli přednášejících působí akademici z oboru, experti a zástupci mezinárodních i neziskových organizací. Absolventi se mohou následně uplatnit zejména v mezinárodních organizacích, veřejné správě či v akademické sféře.

Součástí programu je také týdenní studijní pobyt v post-konfliktním regionu, v minulých letech se jednalo o Kosovo, kde se studenti osobně seznámili s působením mezinárodních organizací (OSN, NATO, OBSE a EU) v této problematice oblasti.

Uchazeči o přijetí musí mít splněno alespoň 180 ECTS kreditů včetně ukončeného bakalářského vzdělání v oboru příbuzném lidským právům (sociální vědy, právo). Program je tedy vhodný zejména pro studenty magisterského či doktorského stupně. Zájemci by vedle výborné angličtiny měli být schopni porozumět občasným přednáškám a textům ve francouzštině. Nicméně znalost francouzštiny není požadována jako podmínka přijetí ke studiu. Poplatek za studium činí 4000 EUR a navíc registrační poplatek 130 EUR, omezený počet posluchačů obdrží částečné stipendium.

Bližší informace naleznete na internetových stránkách <http://www.emahumanrights.org/>

popřípadě kontaktujte **Huberta Smekala**, asistenta ředitele E.M.A pro Českou republiku, a to na e-mailové adrese hsmekal@fss.muni.cz.

European Inter - University Centre
for Human Rights and Democratisation

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Co nového ve Štrasburku

Co vše se může publikovat o celebritách

Hubert Smekal

Činnost Evropského soudu pro lidská práva ve sledovaném období (od 21. ledna do 20. února 2012) potěšila zejména příznivce judikatury v oblasti svobody projevu, v souvislosti s níž štrasburský soud rozhodoval hned tři případy katalogizované s důležitostí 1, tedy tou nejvyšší. Poněkud netradiční byl i žalovaný stát ve dvou z těchto případů – Německo navzdory jeho lidnatosti na lavici domnělých provinilců v těchto zásadních případech zase tak často nenajdeme. Vedle tří případů ohledně svobody projevu a práva na soukromí se Soud vypořádal také s kauzami týkajícími se práva na osobní a rodinný život a práva na shromažďování.

Dítě je možno zhýralé rodině odebrat, ale pozor na proces

Velmi citlivou otázku řešil ESLP v případě *Assuncao Chaves proti Portugalsku* (stížnost č. 61226/08), v němž se brazilsko-portugalský pár příliš svědomitě nestaral o malou dcerku. Personál nemocnice informoval veřejného žalobce, že matka dítěte je závislá na drogách, trpí epilepsií a nepečuje o sebe. Pár navíc trpěl finanční nouzí a měl konflikty s rodinou matky. Komise pro ochranu dětí a mladistvých v ohrožení nařídila, že dítě má zůstat v nemocnici a být svěřeno do pěstounské péče. Lisabonský rodinný soud následně zbavil pár rodičovské zodpovědnosti a odepřel jim přístup k dceři. Soudce určil dítěti dočasný opatrovníka a zahájil řízení o adopci. Otec se u ESLP domáhal konstatování o zásahu do práva na ochranu soukromého a rodinného života (čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), jež mělo být porušeno umístěním jeho dcery do pěstounské instituce a odebráním jeho rodičovských práv. Štrasburský soud porušení čl. 8 sice neshledal, ale uznal, že došlo k porušení práva na přístup k soudu (čl. 6). Pan Assuncao Chaves se dále dočkal přířknutí odškodnění za nemajetkovou újmu ve výši 10 tisíc eur.

I duchovní mohou zakládat odbory

Zajímavá zápletky se dostala před ESLP díky případu *Sindicatul „Pastorul cel Bun“ proti Rumunsku* (stížnost č. 2330/09). Odborovou organizaci Pastorul cel Bun založilo 35 duchovních a laiků rumunské pravoslavné církve s cílem chránit své profesionální, hospodářské, sociální a kulturní zájmy ve vztahu k církevní hierarchii a ministerstvu pro záležitosti kultury a náboženství. Odbor

zažádal obvodní soud o přiznání právní subjektivity a o zápis do oficiálního rejstříku odborových organizací, proti čemuž se ohradil zástupce arcidiecéze, protože vnitřní regule pravoslavné církve nepovolují založení žádného spolku bez předchozího svolení arcibiskupa. Ve sporu církevní pravidla versus světské právo se veřejný žalobce postavil na stranu odvážných odborářů, když naznal, že duchovní a laikové mají jakožto zaměstnanci církve právo na sdružování pro ochranu svých práv. S jeho názorem se ztotožnil i soud a nařídil zápis Pastorul cel Bun do rejstříku. Arcidiecéze našla slyšení u odvolacího soudu, který konstatoval porušení ústavních principů svobody náboženství a autonomie náboženských společností, které nemohou být podřízeny právu na sdružování.

Evropský soud pro lidská práva poté vyřkl, že duchovní (a tím méně laikové) nemohou být vyjmuti z dosahu práva na sdružování (čl. 11), ledaže by stát tímto opatřením odpovídal na naléhavou společenskou potřebu. ESLP provedl test proporcionality a shledal, že odmítnutí zaregistrovat odborovou organizaci mělo zákonný podklad. Legitimní cíl v podobě ochrany veřejného pořádku by se také najít dal. Založení odboru ale nebylo v rozporu s demokratickou společností, a už vůbec nepředstavovalo

Budova vydavatelství Axel Springer v Hamburku | Autor: KMI (Wikimedia Commons)

hrozbu pro demokracii. Kritérium naléhavé společenské potřeby restriktivního opatření tedy Rumunsko neustálo. Opatření tak radikální, jako odmítnutí zaregistrovat žádost o založení odborové organizace, bylo nepřiměřené sledovanému cíli, a tudíž nikoliv nezbytné v demokratické společnosti. Senát ESLP rozhodl poměrem 5 ku 2 o porušení čl. 11 Úmluvy a o náhradě škody ve výši 10 tisíc eur.

Nic provokativního o homosexuálech

První z trojice případů týkajících se svobody projevu má v pozadí akci sedmi Švédů, kteří na jedné střední škole umístili do skříněk či na ně letáky, jež se negativně vyjadřovaly o homosexualitě. Na papírech stály například výroky označující homosexualitu za deviantní sexuální úchylku, která má morálně destruktivní účinky na základ společnosti a je zodpovědná za šíření HIV a AIDS. Ředitel školy zasáhl a nechal příslušníky organizace National Youth vyvést. Obvodní soud je následně usvědčil z agitace proti národní nebo etnické skupině (poměrně originální klasifikace homosexuálů jako skupiny – pozn. aut.). Odvolací soud ale shledal, že takový verdikt narušuje svobodu projevu. Nejvyšší soud dal posléze za pravdu soudu prvoinstančnímu s tím, že studenti neměli, jak letáky odmítnout. Pokud pachatelé chtěli podnítit debatu, jak tvrdili, mohli tak učinit i bez urážlivých výroků vůči homosexuálům jako skupině. Takhle na pachatele čekaly podmíněné tresty a peněžité pokuty.

ESLP v případě *Vejdeland a další proti Švédsku* (stížnost č. 1813/07) v rámci testu proporcionality naznal, že zásah do svobody projevu stěžovatelů se odehrál na základě práva, sloužil legitimnímu cíli ochrany pověsti a práv druhých a byl nezbytný v demokratické společnosti.

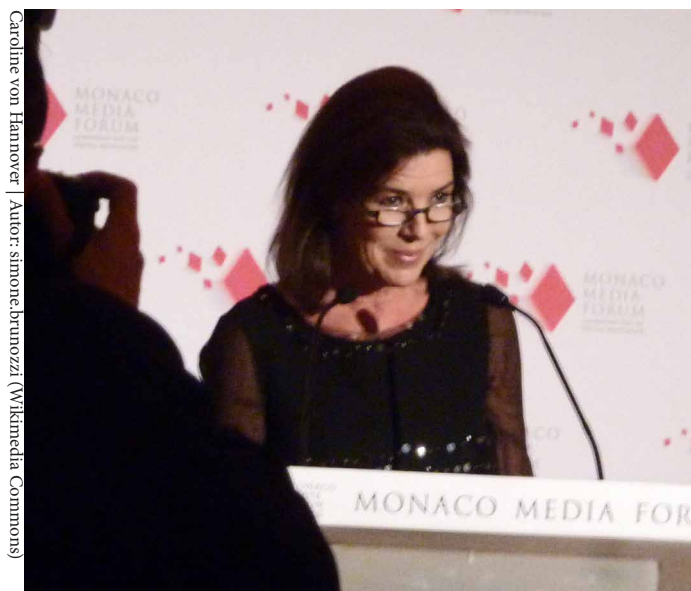
Vyroky typu výše zmíněných či slova o homosexuální lobbey, která se snaží bagatelizovat pedofilii, zakládají vážná a předpojatá tvrzení, i když přímo nevyzývají k záštipným činům. Mezi další přitěžující okolnosti patří také skutečnosti, že pachatelé školu sami nenavštěvovali, a tudíž tam neměli přístup, a adresáti letáků (středoškolští studenti) se nacházeli v citlivém věku. Sedmičlenný senát jednomyslně rozhodl, že nedošlo k porušení práva na svobodu projevu (čl. 10 Úmluvy), avšak hned pět soudců se sice ztotožnilo s výrokiem, ale neztotožnilo se s odůvodněním.

Veřejné osoby musejí vydržet víc

Náročné kauzy s velmi tenkou hranicí, tak by šly krátce shrnout spory, v nichž proti sobě stojí právo na svobodu projevu a právo na respektování soukromého a rodinného života. Případy *Axel Springer AG proti Německu* (stížnost č. 39954/08) a *Von Hannover proti Německu* (č. 2) (stížnosti č. 40660/08 a 60641/08) by také mohly být nazvány jako souboj všetečných novinářů a fotografů se soukromím slavných osob.

Okolnosti případu *Axel Springer AG* mají kořeny v září 2004, kdy deník *Bild* publikoval na titulní stránce článek o známém herci, který byl zatčen během mnichovského pivního festivalu za přechovávání kokainu. Tématu se věnovala i další stránka, kde skandál doprovázela fotodokumentace s televizním policejním komisařem v hlavní roli, jenž měl problémy s drogami již v minulosti. Publicizace kauzy se panu X nezamlouvala a u hamburského regionálního soudu úspěšně zažádal, aby vydavatelství *Axel Springer* bylo zakázáno článek a fotky dále zveřejňovat. V červenci 2005 však *Bild* informoval, že herec byl odsouzen a pokutován. Hamburský soud vydavatelství udělil pokutu s tím, že právo na ochranu osobnosti pana X převažuje nad zájmem veřejnosti obdržet danou informaci, byť její pravdivost není zpochybňována. Herec uspěl i v dalších instancích a federální ústavní soud se stížností vydavatele odmítl zabývat.

Evropský soud pro lidská práva řešil zejména otázku, zda je omezení svobody projevu nezbytné v demokratické společnosti. ESLP vzal do úvahy komplexitu případu – herec byl velmi populární a dobře známý, hrál policistu, o svém soukromí hovořil již dříve v rozhovorech, pravdivost informací o zatčení na Bierfestu pocházela z policejních zdrojů a nebyla zpochybňována, vydavatel nejednal ve zlé víře, článek se zabýval hlavně zatčením a výsledkem trestního řízení – a konstatoval, že vláda porušila svobodu projevu vydavatelství. Byť pokuta byla poměrně nízká, mohla mít na vydavatele odstrašující efekt, aby se

Caroline von Hannover | Autor: simonebrunozzi (Wikimedia Commons)

do něčeho podobného pouštěl znovu. Státní restrikce na Axel Springer AG nebyly úměrné legitimnímu cíli ochrany hercova soukromého života. Vydavateli náleží částka zhruba 50 tisíc eur za všechny náklady s věcí spojené. Velký senát ESLP se v názoru na věc rozcházel, proti většině stálo 5 disentujících soudců, mezi nimi i český soudce Karel Jungwiert.

Případ von Hannover řeší obdobnou, leč zrcadlově obrácenou situací. Stěžovatelé princezna a princ von Hannover v domácím sporu na ochranu práva na respektování soukromí před publikací v médiích neuspěli, a proto se obrátili do Štrasburku se stížností na porušení čl. 8 Úmluvy. Velký senát ESLP jednomyslně naznal, že Německo se porušení Úmluvy nedopustilo. Princezna Caroline vedla se střídavými úspěchy spory s německými sdělovacími prostředky již od 90. let minulého století. Princezna se před německými soudy nedomohla ochrany, když média informovala o dovolené šlechtického páru ve Svatém Mořici, zatímco otec princezny Caroline Rainier III sváděl těžký boj s podlomeným zdravím. Podle německých soudů mohl tisk ve veřejném zájmu informovat o tom, jak funguje v monackém panovnickém rodu solidarita, když otec stůně a dcera si vyrazí na prázdniny.

Z obou případů vyplývají dva závěry, které potvrzují předchozí judikaturu ESLP – (1) veřejně známé osoby požívají nižší ochrany soukromí než „obyčejní lidé“ a naopak (2) větší ochrana je poskytována projevům, které se týkají věci veřejného zájmu, než článkům sloužících pro pouhé pobavení.

Povinnost filtrovat sociální sítě je v rozporu s unijním právem

Helena Bončková

Odpůrci dohody ACTA získali dalšího cenného spojence. Soudní dvůr tento měsíc rozhodl, že sociální sítě nesmí být nuceny k zavádění filtrovacích mechanismů.[1] České čtenáře nepochybně zaujme skutečnost, že zpravodajem v dané věci byl soudce Jiří Malenovský.

V projednávaném belgickém sporu stojí na jedné straně správcovská společnost SABAM, která zastupuje autory, skladatele a vydavatele hudebních děl, a je tak pověřena udělovat svolení s užíváním jejich chráněných děl třetími osobami. Na druhé straně sporu stojí společnost Netlog, která provozuje na internetu sociální síť, na níž po zaregistrování obdrží každý uživatel vlastní profil, na který může umístit obsah, přičemž tento profil je celosvětově přístupný.

Podle společnosti SABAM sociální síť rovněž prostřednictvím jednotlivých profilů umožňuje užívat hudební a audiovizuální díla z repertoáru SABAM a zpřístupňovat je dalším uživatelům sítě a veřejnosti, a to aniž k tomu společnost SABAM udělila svolení nebo společnost Netlog odvedla jakýkoli poplatek. Z tohoto důvodu se SABAM u belgického soudu domáhala ukončení protiprávního zpřístupňování předmětných hudebních a audiovizuálních děl. Belgický soud se obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, zda unijní právo vykládané se zřetelem k čl. 8 a 10 Evropské úmluvy o lidských

Anonymous | Autor: Vincent Diamante (Wikimedia Commons)

právech[2] brání tomu, aby vnitrostátní soud přikázal provozovateli sociální sítě zavést preventivně, výlučně na vlastní náklady a bez časového omezení systém filtrování informací ukládaných na jeho serverech.

Soudní dvůr nejdříve uvedl, že preventivní dohled by vyžadoval aktivní sledování souborů ukládaných uživateli u provozovatele sociální sítě. V důsledku toho by systém filtrování vedl k uložení obecné povinnosti tomuto provozovateli dohlížet na informace, které jsou u něj ukládány, což je směrnicí o službách informační společnosti zakázáno.[3] Soudní dvůr dále připomněl, že vnitrostátní orgány a soudy mají v rámci opatření k ochraně nositelů autorských práv povinnost zajistit spravedlivou rovnováhu mezi ochranou autorského práva těchto nositelů a ochranou základních práv osob, které jsou takovými opatřeními dotčeny. Soudní dvůr přitom shledal, že požadovaný soudní příkaz by vedl k závažnému zásahu do svobody podnikání společnosti Netlog, neboť by jí ukládal povinnost zavést výlučně na vlastní náklady a natrvalo složitý a nákladný počítačový systém. Kromě toho

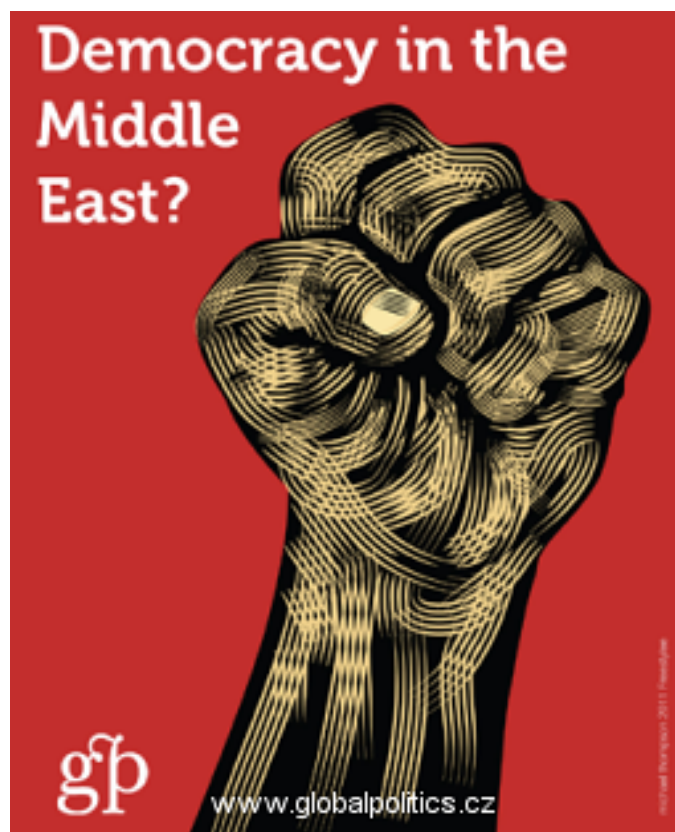
by se účinky soudního příkazu neprojevovaly jen u společnosti Netlog, neboť systém filtrování může porušovat i základní práva uživatelů služeb této společnosti – totiž jejich právo na ochranu osobních údajů, jakož i jejich svobodu přijímat a rozšiřovat informace, které jsou chráněna Listinou základních práv Evropské unie. V důsledku toho Soudní dvůr odpověděl, že soudní příkaz ukládající poskytovateli hostingových služeb povinnost zavést požadovaný systém filtrování v souladu s právem EU vydat nelze.

Poznámky

[1] Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. 2. 2012 ve věci C-360/10, Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV.

[2] Tj. se zřetelem k právu na respektování soukromého života (čl. 8 EÚLP) a svobody projevu (čl. 11 EÚLP).

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu.

Časopis Global Politics položil předním mezinárodním odborníkům na Blízký východ dvě otázky o „Arabském jaru“. Odpovědi poskytli např. Jack A. Goldstone (George Mason University), Sheila Carapico (American University in Cairo), Katerina Dalacoura (LSE) Karim Mezran (Johns Hopkins University).

Velká Británie se připravuje na boj o změny Evropské úmluvy o ochraně lidských práv Co přinese 15. protokol?

Zuzana Melcrová

Brightonská konference, na níž by měli zástupci členských států Rady Evropy diskutovat o navržených změnách Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (dále jen „Úmluva“), se pomalu blíží a jak se zdá, otázka přistoupení Evropské unie k Úmluvě nebude jejím zcela ústředním tématem, jak se možná zprvu očekávalo.

Přes snahy Velké Británie uchovat prozatím svůj návrh reformy (dále také „návrh Brightonské deklarace“) v tajnosti před širokou veřejností si tento přece jen proboujel cestu k všeobecnému povědomí, čemuž výrazně napomohla Nadace otevřené společnosti [1]. Ta na svých internetových stránkách zveřejnila dokument shrnující základní body reformy navržené Spojeným královstvím a zároveň vyjádření Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) k těmto změnám.

Návrh Brightonské deklarace přináší mnoho změn, které reflektují dlouhodobě kritické postoje Velké Británie k fungování ESLP, o nichž jsme Vás informovali v dřívějších číslech bulletinu.

Mezi nejvýraznější a zároveň nejkontroverznější navrhované reformy patří zavedení nového kritéria přípustnosti individuální stížnosti, dle něhož by se štrasburský soud nezabýval případy materiálně identickými se stížnostmi,

keré byly posouzeny národními soudy, pokud by při svém rozhodování vnitrostátní soudy zcela zjevně nepochybily nebo jestliže by předmětný případ nastolil závažnou otázku týkající se interpretace Úmluvy. Ve svém vyjádření k návrhu Brightonské deklarace se ESLP k tomuto bodu reformy postavil zcela odmítavě, konstatuje, že obdobný mechanismus již existuje v podobě nutnosti vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků a zamítání stížností, které jsou zjevně nedůvodné. Navíc by dle štrasburského soudu toto opatření nevedlo ke kýženým výsledkům, neboť za účelem určení, zda vnitrostátní soudy zjevně nepochybily při rozhodování v dané věci, by ESLP beztak musel provést rozsáhlou analýzu případu.

Mezi další změny, které ESLP ve svém vyjádření jednoznačně odmítl, patří návrh na začlenění principů subsidiarity a prostoru k uvážení členských států [2] přímo do textu Úmluvy. Štrasburskému soudu se také nelíbí zavedení soudního poplatku a povinného zastoupení advokátem. Je zjevné, že posledně jmenovaná opatření by významně zasáhla do práva na přístup k ESLP, což se nejvíce jako souladné s Úmluvou, jejími cíli a principy.

Soud se naopak nepostavil proti návrhu zkrátit lhůtu pro podání individuální stížnosti z šesti měsíců na dva až čtyři měsíce. V tomto ohledu je totiž nutné vzít v úvahu, že šestiměsíční lhůta byla zavedena přibližně před padesáti lety, kdy nebyly prostředky komunikace zdaleka tak rychlé jako dnes.

V jednom ze svých návrhů se Velká Británie nechala inspirovat řízením o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropské unie. Domnívají se, že by se tak podařilo snížit počet případů, které se dostanou na stůl ESLP, a zároveň že by došlo k přenesení větší míry odpovědnosti za dodržování a provádění Úmluvy na členské státy, Velká Británie představila koncept poradního stanoviska [3]. To by nebylo pro vnitrostátní soud, jenž by o něj ESLP požádal, závazné, ale jeho podání by zneumožňovalo opětovné předložení téhož případu ESLP.

K tomuto návrhu štrasburský soud prozatím nezaujal jasné stanovisko. Lze však očekávat, že oficiální postoj na sebe nenechá po hlubším zvážení dopadů a možnosti reálného fungování tohoto konceptu dlouho čekat.

ESLP v závěru svého vyjádření zdůraznil nutnost co nejdříve vyřešit otázku možnosti přístupu Evropské unie k Úmluvě, a to samozřejmě tak, aby byla v blízké budoucnosti naplněna ustanovení zakládajících smluv, která tento přístup předpokládají.

Návrh Brightonské deklarace byl minulý týden předložen zástupcům členských států Rady Evropy. Jak se k němu tyto jménem členských států postaví, nám prozradí dubnová konference o budoucnosti Evropského soudu pro lidská práva, konaná právě v Brightonu. O dalším průběhu vás budeme samozřejmě informovat.

Poznámky

[1] Více o Nadaci otevřené společnosti naleznete na www.soros.org. Tzv. Brightonskou deklaraci, tedy návrh reformy Úmluvy z dílny Spojeného království, a souhrn vyjádření Evropského soudu pro lidská práva k těmto návrhům, najdete zde: http://www.soros.org/initiatives/justice/articles_publications/publications/echr-factsheets-20120227/echr1-brighton-20120227.pdf (citováno dne 1. 3. 2012).

[2] Tzv. „margin of appreciation“.

[3] Tzv. „advisory opinion“.

Zdroje

- Buyse, A.: Draft Declaration on British ECHR Reform Plans Leaked. ECHR blog [online]. Citováno dne 1. 3. 2012. Dostupné na internetu: <http://echrblog.blogspot.com/>.

- Draft Brighton Declaration. Open Society Justice Initiative [online]. Citováno dne 1. 3. 2012. Dostupné na internetu: http://www.soros.org/initiatives/justice/articles_publications/publications/echr-factsheets-20120227/echr1-brighton-20120227.pdf.

Royal Pavilion v Brightonu | Autor: Flamenc (WC)

ESLP: Kinskému se nedostalo spravedlivého procesu

Kinský v. Česká republika

Melanie Phamová

Již přes 10 let se František Oldřich Kinský, člen starého šlechtického rodu, soudí s Českou republikou o navrácení majetku, který je odhadován na zhruba 40 až 50 miliard korun. U soudů bylo ve věci podáno více než 150 žalob a jen nepatrný zlomek z nich dopadl pro Kinského vítězně. Ačkoliv od smrti Kinského uběhly již tři roky (v procesech za něj pokračuje jeho syn), dostalo se mu malého zadostiučinění díky únorovému rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP). V kauze *Kinský v. Česká republika* nešlo o spor v rámci práva vlastnického, nýbrž o právo na spravedlivý proces, na němž byl Kinský, dle svého tvrzení, krácen. A soud mu dal za pravdu.

Kontroverzním restitučním sporům je obvyčejně věnován dostatek pozornosti. Na soudní řízení, kterých se Kinský účastnil, se soustředila nejen média, ale i množství významných politiků a také policie. Kvůli vysoké odhadované ceně předmětných nemovitostí v řádech miliard korun a možnosti vlny restituování majetku, kterou by Kinského úspěch mohl spustit, byly tyto žaloby vysoce politicky citlivé. Podle ESLP je pak pochopitelné, že se o problému diskutovalo na nejvyšších místech a politické se speciálně kvůli Kinskému scházeli, avšak podle soudu to zašlo již příliš daleko – až za hranice práva na spravedlivý proces.

O majetek přišli Kinští po válce v rámci působení Benešových dekretů, jelikož údajně kolaborovali s nacisty. František Oldřich Kinský se hájil tím, že vlastníkem majetku nebyl v té době jeho otec, ale údajně on sám. Vzhledem k velmi nízkému věku v rozhodném období nebyl kolaborant, a tudíž došlo k zabavení majetku neoprávněně.

Kinský podal stížnost k ESLP, protože se cítil být poškozen v právu na spravedlivý proces. Na podporu svého tvrzení předložil množství argumentů. Mnozí členové vlády i parlamentu učinili řadu jasně orientovaných prohlášení, a to ještě v době, kdy probíhaly soudní spory mezi Kinským a státem. Někdejší ministr kultury Dostál kupříkladu pronesl v rozhovoru pro deník *Právo*, že soudy by nesly odpovědnost, pokud by byl stát nucen vydat státní majetek na základě dekretů. Dále byl citován i tehdejší poslanec Petr Nečas, že pokud by soudci rozhodli ve prospěch žalobce, jednalo by se sice o nezávislost, ale o nezávislost na jejich zdravém rozumu.

Kinský si dále stěžoval, že ministerstvo spravedlnosti si vyžádalo pravidelné zprávy o průběhu jeho občan-

skopravních sporů. Podle ESLP i tato skutečnost vedla k vytvoření jisté negativní atmosféry a dala soudcům jasně najevo, že jejich rozhodování je pečlivě sledováno. Zároveň podle soudu nelze přehlédnout fakt, že právě ministerstvo spravedlnosti má pravomoc zahájit proti soudcům kárná řízení. Štrasburský soud se nezabýval skutečným či domnělým tlakem, který měl být na soudce vyvíjen, ale připomněl, že důležitý je celkový dojem nestrannosti.

Kritice neunikla ani činnost policie. Souběžně vedle sporu o vlastnictví majetku bylo proti Kinskému a jeho právnímu zástupci započato trestní vyšetřování. Oba dva byli podezřelí z úmyslného zatajování významných informací a skutečností. Policie si zjišťovala všechny důležité informace o průběhu řízení a později bylo dokonce zjištěno odposlouchávání telefonů obou podezřelých. Podle soudu získala policie tímto způsobem kompletní přehled o kontaktech Kinského i jeho právníka, o odbornících v daných oblastech i o obsahu jejich jednání. Získala tedy představu o argumentaci, kterou Kinský mohl ve svých sporech použít, což jim umožnilo s určitou přesností předvídat jeho kroky. Ačkoliv se Česká republika hájila, že žádné informace z policejního vyšetřování nebyly v civilním sporu použity, soud argumentuje, že nelze zjistit, do jaké míry to skutečně mohlo soudní řízení a rozhodování soudců ovlivnit.

Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že došlo k porušení práva Kinského na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy, když postupem českých soudů nebylo zajištěno spravedlivé projednání Kinského žalob. Ve stejném duchu už v roce 2006 rozhodnul Ústavní soud a ESLP se s jeho výroky ztotožnil. Samotnou restitucí Kinského majetku se ESLP nezabýval. Za porušení jeho práva na spravedlivý proces je však Česká republika povinna zaplatit synovi Kinského částku ve výši 10 000 EUR, včetně náhrady nákladů řízení. Rozhodnutí není pravomocné a stát má možnost požádat o posouzení velkým senátem.

Na tomto případě je možné vidět specifickou užitečnost ESLP, jenž konkrétní stížnosti analyzuje z komplexnějšího úhlu pohledu a snaží se zachytit skutečnosti a důsledky, které vnitrostátním soudům mohou (i vzhledem ke kratšímu časovému rozmezí pro rozhodování) uniknout.

Zdroje

- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 20. 6. 2006, sp. zn. I ÚS 344/06
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 9. 2. 2012; *Kinský v. Česká republika*, stížnost č. 42856/06.

3) Mezinárodní politika a lidská práva

Malé krůčky, velké překážky

Fondy EU pro post-konfliktní oblasti

Petr Příbyla

Ačkoli zahraniční politika EU vehementně vyhláší svou oddanost ochraně lidských práv a mezinárodní spravedlnosti v post-konfliktních oblastech, samotná realita hovoří pouze o nesmělých krůčkách. Právě k roli EU ve vztahu k reformě soudního a bezpečnostního sektoru (Justice and Security Sector Reform, JSSR) v post-konfliktních oblastech se na začátku února 2012 sešla v Evropské komisi nezávislá komise vyhodnocující snahy EU v období let 2001 až 2009. Seminář čítající přes 40 zástupců z řad EU, nevládních organizací a akademiků, jsem měl jakožto student ročního magisterského programu E.MA v Benátkách možnost navštívit.

Zastavíme-li se u hry čísel, celková suma finanční podpory, která za devítileté období byla Evropskou komisí vydána, není v porovnání s ostatními regionálními a mezinárodními organizacemi zdaleka tak velká, jak se snad může na první pohled zdát. Postupný nárůst je nicméně patrný. Zatímco v roce 2001 Evropská komise operovala s rozpočtem 14 milionů eur, ke konci roku 2009 se již jednalo o 174 milionů eur ročně. Za devítileté období se celková suma vyšplhala k 1 miliardě eur. Celková suma byla rozporcována na JSSR projekty ve 105 zemích, kdy však 85 % financí směřovalo pouze do 23 zemí. Podíváme-li se ještě důkladněji, podpora reformy soudního sektoru celkově čítala 14 %, kontrola hranic 22 % a podpora vynucování práva 29 %. Vezmeme-li tedy celkovou sumu vynaloženou za období devíti let a vydělíme desítkami probíhajících peacekeepingových misí, v nichž EU financovala JSSR sektor, nejedná se o nijak výrazné částky.[1]

Nízká finanční podpora projektů JSSR je navíc umocněna i samotným způsobem financování. Celých 53 % financí proudí skrze finanční mechanismy OSN, pouhých 47 % pak ze soukromého sektoru, NGOs, partnerských států a zemí EU. Tato situace má dva důsledky, za něž Evropská komise sklídila vlnu kritiky. V první řadě jde o ztrátu kontroly nad financováním konkrétních projektů. Za druhé pak přichází o „viditelnost“ svých snah v podpoře JSSR v post-konfliktních oblastech.

Nutnost širšího chápání post-konfliktní rekonstrukce

Na přetřes přišla během konference také otázka délky projektů JSSR. Evropské JSSR projekty doposud operují v tří- až pětiletých cyklech, což prakticky nepokrývá délku cyklu nezbytnou pro reformu civilních institucí a související monitoring. Pro mnoho post-konfliktních oblastí jsou charakteristické velice křehké politické instituce a výjimkou nejsou ani stále probíhající konflikty v pohraničních

oblastech, jako třeba v případě Demokratické republiky Kongo. Situace tohoto druhu velice komplikují přizpůsobování strategie pro reformu civilních institucí. Stačí se podívat na některé členské státy EU, které výrazně přispívají na podporu JSSR v post-konfliktních oblastech nezávisle na EU, jako je Velká Británie a Nizozemí. Obě země operují v cyklech 5 až 8 let.

Klíčový problém EU nicméně neleží v nízkém financování JSSR iniciativ, ale v chybějící policii, která by byla plně integrována do širšího rámce podpory projektů skrze koncept transitivní spravedlnosti (Transitional Justice, TJ), jako tomu je například v případě OSN. Koncept transitivní spravedlnosti v post-konfliktních oblastech, jak je užíván OSN, se zaměřuje na mnohem širší spektrum post-konfliktního rozvoje. Celkově hovoří o čtyřech pilířích, z nichž reforma soudního a bezpečnostního sektoru spadá obecně pod reformu veřejných institucí. Ostatní pilíře se následně týkají souzení zločinů spáchaných za minulého režimu, ustanovení reparačních programů pro oběti bývalého režimu a ustanovení komisí pravdy a usmíření. Všechny pilíře jsou vzájemně propojeny a mají dopad nejen na rozvoj politických a civilních institucí, ale také umožňují společnosti postupně se vypořádat s krutostí bývalého režimu. Tato policie by měla mít stabilní institucionální a politické základy, což v EU doposud nemá.

Podpora všech čtyř pilířů je klíčovým předpokladem pro nasměrování veřejných institucí v transitivním období

Vojsko-humanitární cvičení MEDPLAG, Kongo, 2010. | Autor: US Army Africa (Flickr)

směrem ke stabilizaci režimu. Nemusí se nezbytně jednat o státy, které prodělaly občanskou válku, ale třeba i o státy vypořádávající se s odkazem autoritativního režimu. K tomu je však zapotřebí silná institucionální struktura v rámci EU, schopná koordinovat iniciativy a projekty ve všech čtyřech pilířích. Zatímco mechanismy transitivity spravedlnosti jsou již plně integrovány pod hlavičkou UN Peacebuilding Commission, v rámci EU stále existuje povícero oddělení a sekcí, které se jimi částečně zabírají, navíc umocněné slabou koordinací společných aktivit. Lisabonská smlouva v tomto ohledu nepřinesla mnoho změn.

Hlavním motorem snah je především Evropská komise. Mezi další „hráče“ můžeme počítat Generální ředitelství pro vnější vztahy (DG RELEX), zvláště Útvar pro lidská práva a demokracii a Útvar pro prevenci konfliktů. Finanční podpora je koordinována především skrze Evropskou iniciativu pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Jedním z pozitivních dopadů Lisabonské smlouvy je zřízení Evropské služby pro vnější činnost, která pod taktovkou vysoké představitelky EU pro zahraniční vztahy a bezpečnostní politiku Catherine Ashtonové má mít za úkol koordinovat vedle běžné diplomatické agendy také podporu bezpečnostních reforem v zahraničí.

Ad hoc strategie misí SBOP

EU bohužel doposud přistupovala k transitivity spravedlnosti pouze selektivně na ad hoc principu. Politika širšího integrování mechanismů transitivity spravedlnosti se prozatím prosazuje pouze u některých misí v rámci Společné bezpečnostní a obraně politiky. Jedná se zejména o mise v Gruzii (EUJUST THEMIS), zaměřující se na soudní reformu; v Aceh v Indonésii (AMM), pokrývající amnestie; v Kosovu (EULEX KOSOVO) a v Iráku (EUJUST-LEX), zaměřující se na reformu soudnictví a policie.

Jedna z kritik evaluační komise, které jsem se zúčastnil, poukazyvala také na špatnou kooperaci EU s ostatními mezinárodními a regionálními organizacemi v post-konfliktních oblastech. Neefektivní koordinace má za následek časté překrývání aktivit. Tuto výtku mohou potvrdit z vlastní zkušenosti z mého lednového pobytu v Kosovu, kdy jsem měl možnost hovořit s vedoucími představiteli mezinárodních misí v regionu. Kromě rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244 z roku 1999, která je stále v platnosti, neexistuje zcela jednoznačné ohraničení pole působnosti jednotlivých misí. Stejně jako EULEX zaměřující se na pomoc a školení soudců, žalobců, obhájců a policie v regionu, pokrývá obdobné aktivity v Kosovu i mise OSCE. Zejména v oblasti školení policie dochází následkem špatné koordinace mezi EU a OSCE k častému překrývání aktivit a neefektivnosti. V následujících měsících bude EU rozhodovat o prodloužení mise EULEX na další dva roky a lze očekávat, že se do budoucna upraví i její mandát.

Kongo, 2010 | Autor: US Army Africa (Flickr)

Propast mezi deklarovanými závazky a realitou

Evropská unie sice oficiálně deklaruje závazek k ochraně lidských práv, podpoře míru a mezinárodní spravedlnosti, nicméně propast mezi prohlášeními a realizací je stále velká. Zatímco OSN v roli promotéra transitivity spravedlnosti v nestabilních oblastech představuje klíčového hráče, EU se stále nachází v roli mladšího bratříčka. Plná implementace transitivity mechanismů ve všech zmíněných pilířích do desítek peacebuildingových misí v současnosti rozmístěných za hranicemi EU by mohla otevřít prostor pro dostání závazkům, které si EU předsevzala.

Skutečnost, že EU masivně finančně podporuje fungování Mezinárodního trestního soudu a Mezinárodního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, stejně jako ad hoc tribunály v post-konfliktních oblastech, již sama o sobě ukazuje na závazek k podpoře mezinárodní spravedlnosti. Za účelem překousnutí zmíněných nedostatků by EU mohlo pomoci vytvoření pracovní komise pro transitivity mechanismy, skládající se z expertů jednotlivých zúčastněných sekcí. Tento krok je však prozatím v nedohlednu. Je to ostatně pouhých osm let od chvíle, kdy EU poprvé zmínila koncept transitivity spravedlnosti ve svých dokumentech. Příznačně se jednalo o pouhé souhlasné vyjádření k UN Report on Transitional Justice and the Rule of Law.

Poznámky

[1] Jen pro porovnání: program UNDP na posílení soudního a bezpečnostního sektoru v post-konfliktních oblastech čítal v letech 2008 až 2011 83 milionů eur.

Zdroje

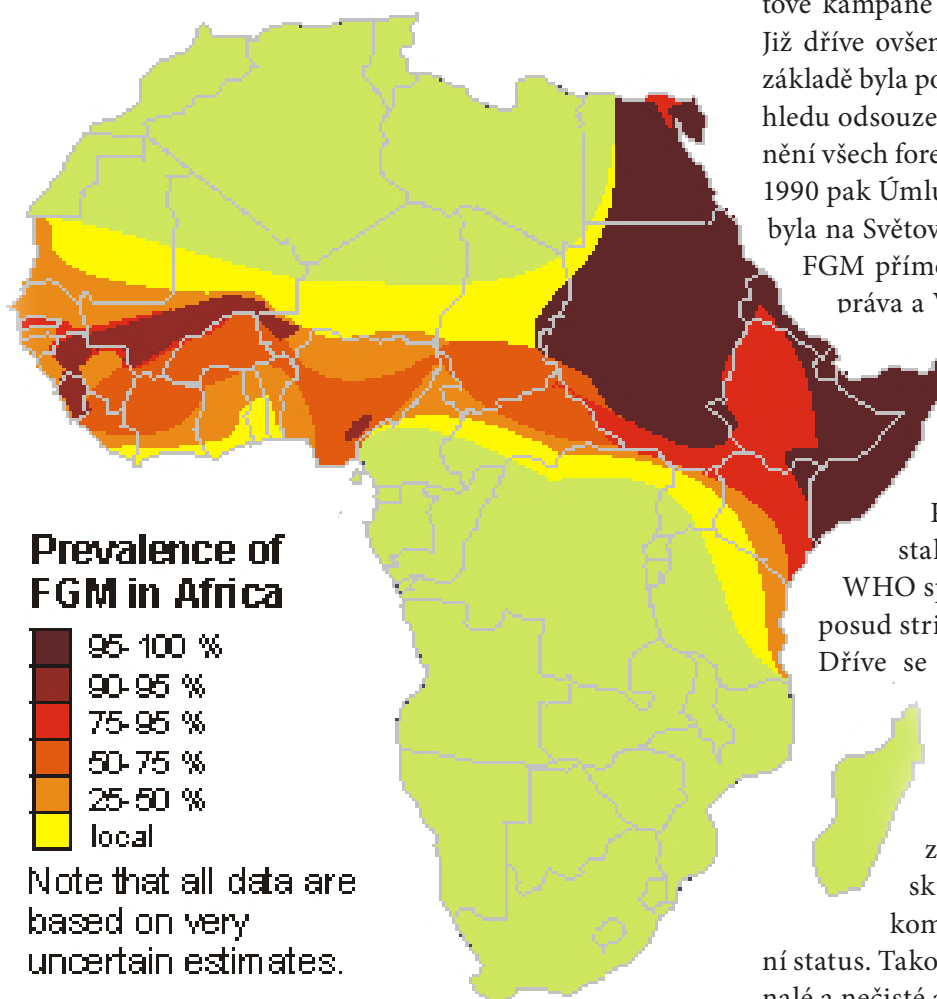
- Davis, L.: European Union and Transitional Justice. Initiative for Peacebuilding, Justice and Democratization Cluster, 2010 (<http://www.initiativeforpeacebuilding.eu>).
- Thematic Evaluation of European Commission Support to Justice and Security Sector Reform. Final Report, November 2011.
- Unger, T.: The European Union and Transitional Justice. Centre for the Law of EU External Relations. CLEER Working Paper, 2010.

Ženská obřízka: historie a současnost

Tereza Doležalová

Relativně pozitivní zprávy mohl 6. února 2012, na Mezinárodní den nulové tolerance mrzačení ženských pohlavních orgánů (Female Genital Mutilation/Cutting; FGM), oznámit Babatunde Osotimehin, ředitel Populačního fondu OSN (UNFPA). Dle výroční zprávy Společného programu pro urychlení odstranění FGM, který v roce 2007 spustil UNFPA spolu s Dětským fondem OSN (UNICEF), se totiž ženské obřízky během uplynulého roku zřeklo dalších dva tisíce komunit napříč Afrikou a celkově tak toto číslo stoupl na osm tisíc.

Ženská obřízka, rituál, při němž je dívkám nejčastěji ve věku čtyř až osmi let vyříznut klitoris či dokonce odřezány i velké stydké pysky a jejich pahýly následně sešity, ovšem stále ještě není zcela vymýcen. Dle odhadů Světové zdravotnické organizace (WHO) jej každoročně podstoupí dva až tři milióny dívek, z nichž velká část je „operována“ velmi primitivními nástroji a bez jakékoliv anestezie. Nejvíce je tento obřad, který má dívku očistit a umravnit, rozšířen v Africe. V Egyptě, Mali, Sierra Leone, Somálsku

a severním Súdánem jej podle údajů WHO podstoupilo přibližně 90 % žen. Ženská obřízka se praktikuje též na Arabském poloostrově a samozřejmě v dalších státech, včetně zemí Západu, kde se utvořily širší komunity přistěhovalců z oblastí, v nichž je rituál považován za nutný.

Přitom neexistuje prakticky žádný náboženský text, ať už křesťanský, muslimský, židovský či jiný, který by odstraňování částí vnějších pohlavních orgánů u dívek přikazoval. Tato tradice, která má dle některých domněnek původ v 15. století př. n. l., kdy se měla začít provádět ve starověkém Egyptě, je spojena spíše s určitým kmenem či regionem, než s náboženstvím. Nešlo ovšem vždy jen o akt prováděný zaostalejšími národy, jak by se mnozí mohli domnívat. Ještě na počátku 20. století byla tímto způsobem v Evropě „lčena“ ženská hysterie, epilepsie či lesbismus.

Problematika ženské obřízky představovala ještě do relativně nedávné doby tabuizované téma a i ve vyspělých zemích byla považována za soukromou rodinnou záležitost. Prvním státem Západu, který provádění FGM zakázal, se stalo v roce 1982 Švédsko. Například USA tak učinily až v roce 1997, v reakci na spuštění celosvětové kampaně OSN požadující vymýcení této praktiky. Již dříve ovšem vstoupily v platnost úmluvy, na jejichž základě byla později ženská obřízka z lidskoprávního pohledu odsouzena. V roce 1981 to byla Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)[1] a v roce 1990 pak Úmluva o právech dítěte[2]. O tři roky později byla na Světové konferenci o lidských právech ve Vídni FGM přímo označena za porušující základní lidská práva a Valné shromáždění OSN následně přijalo

Deklaraci o odstranění násilí páchaného na ženách, kde FGM označilo za jednu z forem takového násilí a požadovalo její eliminaci.

Přelomovým se v boji proti ženské obřízce stal rok 1997, kdy vydaly UNFPA, UNICEF a WHO společné prohlášení, které upustilo od doposud striktně negativistické kampaně proti FGM. Dříve se upozorňovalo pouze na její zdravotní rizika, nyní však byl vyzdvihnut lidskoprávní aspekt této problematiky. To se nicméně nesetkalo jen s pochopením. Kritikové nového pohledu jej označili za příliš univerzalistický a opomíjející skutečnost, že neobřezané ženy v dané komunitě získávají automaticky nižší sociální status. Takové ženy jsou totiž považovány za nedokonalé a nečisté a jejich tělo za ohavné.

Nedobrovolnost podstupování zákroku a četná psychická i zdravotní rizika s ním spojená nicméně poskytly kritikům FGM silné argumenty a ještě roku 1997 byla zahájena výše zmíněná globální kampaň OSN proti tradičním a zvykovým praktikám ohrožujícím zdraví žen a dívek. Jednou z hlavních tváří kampaně se stala Waris Dirie, jejíž příběh následně proslavil celovečerní film Květ pouště. Patrně i tato snaha přispěla k zakotvení zákazu provádění ženské obřízky v legislativě mnoha států[3] a k přijetí Maputského protokolu prosazujícího práva žen, včetně ukončení FGM, na půdě Africké unie v roce 2003.

Je pravdou, že vynucování zákazu FGM je často problematické a Maputský protokol dosud ratifikovalo pouze 25 zemí, tedy necelá polovina členských států Africké unie. Důležitější než psané právo či mezinárodní úmluvy však je posun v nazírání společnosti na tento rituál, jemuž napomáhá především odsuzování ženské obřízky přímo duchovními či předními osobnostmi jednotlivých komunit. Zda se FGM podaří někdy zcela vymýtit, ale zůstává otázkou. I přes veškerou samozřejmost, s níž „vyspělá“ společnost mrzačení ženských pohlavních orgánů odsuzuje, je totiž nutné si uvědomit, že i v západní kultuře je představa o nedokonalosti ženského těla stále hluboce zakořeněná. To dokazují nejen ženami dobrovolně podstupované plastické operace, ale i nedobrovolné, racionálně v podstatě neodůvodnitelné, propichování uší u miminek ženského pohlaví.

Poznámka

[1] V rámci CEDAW lze na FGM aplikovat články 2f a 5a.

[2] V Úmluvě o právech dítěte jsou na FGM aplikovatelné články 19.1, 24.3 a 37a.

[3] Zákon zakazující FGM přijaly například i Egypt či Somálsko.

Zdroje

- Key Results and Highlights 2011. Year Report of UNFPA-UNICEF Joint Programme for the Acceleration of the Abandonment of FGM/C, http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2012/Annual_Report_2011.pdf.

- Little, Cindy. (2003). Female Genital Circumcision: Medical and Cultural Considerations. *Journal of Cultural Diversity*, 10(1), 30--34.

OSN se stále snaží nalézt řešení pro Sýrii

Kristina Horňáčková

Opatření proti násilí páchanému v Sýrii musí být jednotné, nikdo však neví, jakou by mělo mít podobu. Po hlasování v Radě bezpečnosti OSN, které proběhlo dne 4. února 2012, je jisté, že prozatím nebude mít podobu rezoluce RB OSN. Rusko a Čína vetovaly dlouho připravovanou rezoluci, odsuzující násilné potlačení protivládních demonstrací v Sýrii, a prozatím zhasily naději na izolaci syrského prezidenta Bašára Asada.

Veto rezoluce přišlo v době, kdy se napětí v Sýrii zvyšuje

Právně závaznou rezoluci RB OSN podporovaly USA a EU, ale především také Liga arabských států (LAS), pro niž by dokument znamenal další oporu při jednáních o brzkém ukončení konfliktu. Po vyloučení Sýrie z LAS a uvalených ekonomických sankcí měla být rezoluce dalším nástrojem tlaku na politické změny v Sýrii.

Samotný text rezoluce se během čilých diplomatických jednání několikrát měnil, přičemž pilovány byly zejména kritické body zákazu dovozu zbraní do Sýrie a zpřísnění sankcí uvalených Ligou arabských států. K dokumentu byl připojen dodatek, který zdůrazňoval, že rezoluce nevytváří prostor pro případný ozbrojený zásah. V nejdůležitějších bodech rezoluce byly obsaženy požadavky na ukončení násilí při potlačování demonstrací, implementaci mírového plánu LAS z ledna tohoto roku, včetně rezignace prezidenta Bašára Asada, a předání moci viceprezidentovi země.

Veto však přišlo po týdnech jednání, během nichž byla rezoluce podstatně změněna, aby RB OSN prošla, ale především v době, kdy se situace v Sýrii výrazně zhoršuje. Patrně nejsilnější reakci na odmítnutí rezoluce vyjádřila velvyslankyně USA při OSN Susan Rice, když prohlásila, že „Spojené státy jsou znechuceny tím, že pár členů Rady bezpečnosti odmítá odstranit tyrana.“ Ruský protějšek Vitaly Churkin oponoval, že USA se svými partnery prosazovaly dohodu zaměřenou na změnu režimu, čímž podporovaly syrskou opozici a pokračování ozbrojeného konfliktu. Rusko, dle oficiálních prohlášení, prosazuje diplomatická jednání prostřednictvím rozhovorů mezi režimem a opozicí. Mnozí experti se však domnívají, že na taková jednání je už pozdě.

Britský velvyslanec při OSN Mark Grant vyjádřil rozpaky nad dosavadním průběhem jednání, když uvedl, že státy při vyjednávání „odstranily všechny sporné body, v rezoluci nebylo nic, proč by měla být vetována.“ Pro Rusko však přijetí rezoluce představuje nepřiměřený zásah do interních záležitostí suverénního státu.

Z pohledu lidských práv je situace alarmující

Situace v Sýrii se poté dostala na pořad jednání při zasedání Valného shromáždění OSN v New Yorku a ve svém projevu ze 13. února se jí věnovala i vrchní komisařka OSN pro lidská práva Navi Pillay, když vyzývala státy k aktivnímu jednání. Vrchní komisařka, která se vývojem v Sýrii dlouhodobě zabývá a již dříve odsoudila hromadné a systematické útoky na civilisty, se v aktuálním prohlášení zmínila i o hrozbě humanitární krize. „Čím déle bude mezinárodní společenství otálet, tím více budou trpět civilisté“, uvedla Navi Pillay, která se rovněž domnívá, že se o Sýrii bude znovu jednat v Radě bezpečnosti.

Valné shromáždění OSN poté 16. února přijalo rezoluci odsuzující syrskou vládu a požadující odchod prezidenta Asada z čela země, proti byly Rusko a Čína spolu se Severní Koreou, Íránem, Venezuelou, Kubou a dalšími státy, které vyslyšely přání Sýrie hlasovat proti. Rezoluce však byla přijata 137 hlasy, proti bylo 12 zemí, 17 se zdrželo. Mezinárodní společenství tak alespoň touto cestou vyslalo jasnou zprávu o odmítnutí násilí páchaného na civilistech.

Proti násilí v Sýrii a potlačování lidských práv se vyjádřila rovněž řada nezávislých expertů OSN.[1] Brzy se k nim připojí i nový speciální vyslanec OSN pro Sýrii, o němž bude hlasovat nadcházející 19. zasedání Rady OSN pro lidská práva v Ženevě [*]. Už teď ale OSN pozorně mapuje činy proti lidskosti spáchané představiteli režimu.

Na přímé rozhovory mezi režimem a opozicí je pozdě

Prezident Bašár Asad se prozatím rozhodl na neděli 26. února vyhlásit referendum o změně ústavy a do tří měsíců připravit volby. Zdá se však, že na tyto kroky je příliš pozdě. Již 11 měsíců trvající nepokoje si vyžádaly řadu životů a poslední zprávy přinášejí další informace o zvyšujícím se počtu obětí. Situace v Sýrii se zhoršuje a napětí mezi vládou a opozicí eskaluje. O rozšíření konfliktu svědčí i fakt, že v uplynulých týdnech se boje přesunuly z centra nepokojů města Homs také do ostatních částí země.

Četné zdroje [2] však již dlouhodoběji upozorňují, že ekonomická situace se v Sýrii značně zhoršila. Režim Bašára Asada by tedy mohl doplatit na své vlastní slabiny. Zdá se však, že na některá řešení je až příliš pozdě, například na návrh LAS na přímá jednání mezi režimem a opozicí. Dle prohlášení opozičních představitelů již není cesty zpátky a opozice se bude snažit porazit Asadův režim silou. Je proto jasné, že blízký vývoj v Sýrii bude ve znamení dalšího násilí a nových obětí, přesto se zdá, že vojenský zásah mezinárodního společenství prozatím není na pořadu jednání.

Poznámky

[1] Více k tématu OHCHR (2012). Syria: UN experts raise alarm over arbitrary detentions and likely use of torture, 21. února 2012: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=11848&LangID=E>.

[2] Viz například Washington Post (2011). Syria's economy is key to Assad's future, (http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/syrias-economy-is-key-to-assads-future/2011/11/14/gIQAZvfMMN_story.html); Starr, S. (2011). Inside Syria's Economic Implosion, (<http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/syria/index.html>); Wachman, R. (2011) Syrian economy weakens under strain of insurrection and sanctions, (<http://www.guardian.co.uk/world/2011/sep/28/syria-economy-weakens-insurrection-sanctions>).

[*] Doplnění po uzávěrce: zvláštním vyslancem OSN pro Sýrii byl jmenován Kofi Annan.

Zdroje

- Al-Jazeera (2012). Arab League calls for UN action on Syria, 1. února 2012, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2012/01/2012131212539291323.html>.

- Lynch, C. – Fordham, A. (2012). Russia, China veto U.N. resolution on Syria. Washington post, 4. února 2012,

- http://washingtonpost.com/world/middle_east/russia-china-veto-un-resolution-on-syria/2012/02/04/gIQAxvVhpQ_story.html.

- UN (2012). General Assembly demands Syria halt violence without delay, 16. února 2012, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41265>.

- OHCHR (2012). States must “act now” to protect Syrian population, Pillay tells General Assembly, 13. února 2012, <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=11819&LangID=E>.

KONFERENCE K 20. VÝROČÍ RATIFIKACE ÚMLUVY O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD

V roce 2009 uplynulo 60 let od založení Rady Evropy a 50 let od vytvoření Evropského soudu pro lidská práva. O rok později oslavila šedesátiny Úmluva o ochraně lidských práva a základních svobod. Česká republika sice nestála u jejího zrodu, v březnu 2012 tomu však bude již 20 let, co uložením ratifikačních listin se i tehdejší Česká a Slovenská Federativní republika stala smluvní stranou Úmluvy.

Dvě desetiletí představují nepochybně dostatečně dlouhou dobu, aby stálo za to zavzpomínat na počátky, zhodnotit toto období z různých úhlů a zamyslet se i nad některými obtížemi, které „život s Úmluvou“ přináší z pohledu českých orgánů.

POŘADATELÉ

Česká společnost pro evropské a srovnávací právo a Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

DATUM

Pátek, 25. května 2012, 9:30 hod – 17:30 hod

MÍSTO

Velký sál Ministerstva zahraničních věcí, Černínský palác, Loretánské náměstí 5, Praha

PROGRAM

Podrobný program naleznete [ZDE](#)

REGISTRACE

Konference je otevřena všem. Je však nezbytné se registrovat, a to nejpozději do 1. května 2012 na emailové adrese: 20letumluvy@gmail.com

4) Česká republika a lidská práva

Pochybení Česka za půl miliónu korun

Lenka Lakotová

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) v půlce února rozhodl v případě muže, který zemřel následkem vyskočení z okna brněnské policejní stanice. Česká republika porušila právo na život (článek 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) a jedná se tak vůbec o první porušení práva na život ze strany České republiky deklarované ESLP.

Stěžovatelky Eremiášová a Pechová (matka a těhotná družka muže), zastoupeny Ligou lidských práv, se obrátily na ESLP, jelikož se nespokojily se závěry policie, že V. Pecha spáchal sebevraždu. Podle stěžovatelek nedošlo k řádnému vyšetření případu. Pan Pecha byl v roce 2002 zadržen policií na policejní stanici Brno-Královo pole z důvodu podezření z krádeže. Během přesunu z prvního patra na druhé patro služebny se muž vytrhl policistům a vyskočil přes skleněné okno na ulici. Na druhý den na následky zranění po pádu zemřel.

Policisté po vyšetření incidentu dospěli k závěru, že se jednalo o sebevraždu. Příbuzní však namítali, že šetření nebylo objektivní, ani důkladné, avšak pouze formální. Policisté od počátku předpokládali, že muž spáchal sebevraždu, přičemž k tomu neměl důvod a vůbec nezkoumali jiné varianty, například jestli muže nevyhodil z okna policista. Krajský státní zástupce také po vyšetřování neshledal, že by se policista na smrti muže aktivně účastnil, ale identifikoval vícero procesních pochybení policie.

Stěžovatelky před ESLP tvrdily, že státní orgány nepodnikly dostatečné kroky na ochranu života a zdraví pana Pecha a stát neposkytl dostatečné vysvětlení jeho smrti. Navyšetřování úmrtí se podílela policejní jednotka, která byla v případě zapletená a žádné efektivní a nezávislé vyšetřování z iniciativy státních orgánů zahájeno nebylo. Až na podněty příbuzných se začala vyšetřovat i možnost účasti policie na smrti muže a celý proces byl doprovázen početnými procesními nedostatky.

Česká republika namítala nevyčerpání všech domácích prostředků, stěžovatelky však namítaly, že Ústavní soud už judikoval, že nemůže z důvodu respektování rovnováhy moci zasahovat do rozhodnutí státního zástupce zahájit nebo nezahájit trestní stíhání. Přezkum Ústavní

ho soudu je ale omezen na posouzení, jestli takové rozhodnutí nebylo arbitrární, nezahrnuje však otázku nezávislosti a nestrannosti. Podání ústavní stížnosti se podle ESLP proto nedalo považovat za prostředek nápravy, který měl být využit před samotným podáním stížnosti k ESLP.

Stěžovatelky by také neuspěly před českými civilními soudy, pokud by nebyl policista odsouzen v trestním řízení. I kdyby Ústavní soud v tomhle případě stížnost připustil, mohl by jenom zrušit rozhodnutí, nikoliv přidělit případ jinému vyšetřovateli. Rozhodnutí by tak bylo jenom deklaratorní a nemělo by žádný vliv na vyšetřování smrti pana Pechy. Jelikož v České republice není institut subsidiární žaloby (možnost přezkumu rozhodnutí státního zástupce, pokud odmítá zahájit nebo pokračovat v trestním stíhání), pozice poškozených v případě, když mají jiný názor na zahájení stíhání než státní zástupce, je slabá.

ESLP při hodnocení případu odkazuje na svou předchozí judikaturu a říká, že když je jednotlivec vzat do policejní

Ilustrační foto | Autor: Pat Gunney (Flickr)

vazby v dobrém zdravotním stavu a později nalezen mrtev, je nesmírně důležité, aby byly okolnosti smrti ozřejmeny. Povinnost zjistit, jak k úmrtí došlo, není uspokojena přiznáním odškodného.

Právo na život zahrnuje dle štrasburského soudu také povinnost státu přijmout adekvátní kroky k zabezpečení životů v rámci jeho jurisdikce. Za určitých podmínek to může znamenat i povinnost přijmout opatření k zabránění jednotlivci, aby si ublížil sám, nebo aby mu ublížil někdo jiný. Tato povinnost však musí být interpretována takovým způsobem, aby pro stát nepředstavovala nepřiměřenou zátěž.

V případě pana Pechy ESLP shledal, že mu policisté neposkytli dostatečnou a rozumnou ochranu. Sice učinili různá opatření, z nichž vyplývalo, že mají z útěku zadržného obavy (například mu neumožnili použít záchod s oknem bez mříží v druhém patře), ale když ho vedli kolem okna bez mříží, tak neměl pouta a za konkrétních okolností ani dostatečný dohled. Co se týče procesní stránky, ESLP rozhodl, že k zachování důvěry veřejnosti je nezbytné rychlé a efektivní vyšetření takových úmrtí. Úřady mají povinnost vykonat všechna šetření a zabezpečit důkazy, aby byla zřejmá příčina smrti, a kdo je za ní zodpovědný. Když se nevykonají obvyklé a nutné kroky, jedná se o porušení článku 2 Úmluvy. Dále je nezbytná nejen formální, ale i skutečná nezávislost osob, které provádějí šetření incidentu. Nemůže se jednat o důstojníky ze stanice, kde k úmrtí došlo. Případ pana Pechy byl od začátku vyšetřován jako sebevražda a policejní důstojníci automaticky vyloučili jiné scénáře. Různá procesní pochybení tedy způsobila i porušení procesní stránky práva na život.

Soud jednomyslně rozhodl o porušení článku 2 Českou republikou proto, že nebylo dostatečně ochráněno právo na život pana Pechy. Za nemajetkovou újmu přiznal ESLP stěžovatelům dohromady 500 tisíc korun plus náklady právního zastoupení.

Autorka je praktikantka v Lize lidských práv.

Zdroje

- Eremiášová a Pechová v. Česká republika, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, stížnost č. 23944/04, rozsudek z 16. února 2012

- Liga lidských práv 2007. Procesní práva poškozeného a role státního zástupce. http://www.llp.cz/_files/file/anal%C3%BD-za_po%C5%A1kozen%C3%BD.pdf.

Nejvyšší soud ČR | Autor: Podzemník (WC)

Nejvyšší soud sjednotil odškodňování neoprávněné vazby

Jan Petrov

Podle čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva) má každý, kdo byl obětí neoprávněného zatčení nebo zadržení, nárok na odškodnění. Praxe českých obecných soudů v oblasti odškodňování nemateriální újmy za neoprávněnou vazbu byla do dnešní doby velmi roztržitá a nejednotná, a to především v oblasti výše satisfakce. Nejvyšší soud (dále jen NS) tak vzhledem ke své funkci vrcholného soudního orgánu, který má zajišťovat jednotné rozhodování soudů[1], vydal rozhodnutí, kterým se snaží zajistit jednotu rozhodování nižších soudů a stanovit základní kritéria pro určování výše odškodného.

NS nejprve konstatoval, že satisfakční prostředky musí být přiznávány přiměřeně, tj. „s ohledem na okolnosti konkrétního případu odpovídajícím, postačujícím a zároveň účinným způsobem zmírnit nepříznivý následek neoprávněného zásahu, tj. nemajetkovou újmu vzniklou na osobnosti fyzické osoby.“ V právním státě je samostatným a primárním nárokem omluva, kterou se poškozený domáhá uznání chyby ze strany státních orgánů. Pokud se morální zadostiučinění samo o sobě nejvíce jako dostatečná forma nápravy, je na individuálním posouzení rozhodnout o přiměřeném zadostiučinění v penězích.

Dále se NS blíže věnuje hlavním kritériím stanovení výše přiměřeného zadostiučinění. V této části rozhodnutí obsahuje zajímavou srovnávací analýzu způsobů jejího určení. Nejprve soud připomíná nejdůležitější rozsudky Evropského soudu pro lidská práva týkající se čl. 5 odst. 5 Úmluvy [2] a následně popisuje odškodňování za neoprávněnou vazbu ve vybraných signatářských státech Úmluvy. Pro zajímavost lze uvést některé zahraniční úpravy. V Rakousku stanoví zákon o odpovědnosti za škodu v trestním řízení konkrétní rozpětí výše odškodnění, a to mezi 20 a 50 EUR za den omezení osobní svobody. Italský trestní řád upravuje maximální výši od-

škodnění, 235 EUR (cca 5.800,- Kč) za den vazby. V řadě dalších států, např. v Německu, Francii či Belgii, je výše náhrady ponechána na úvaze soudů, přičemž jako hlavní kritéria většina zmíněných zemí uvádí délku a intenzitu omezení osobní svobody, vliv na soukromou sféru jednotlivce, podmínky zadržení a další.

Na základě těchto informací NS určil základní kritéria určování výše odškodnění: *povahu trestní věci, tedy typovou závažnost trestného činu, pro který byl jedinec držen ve vazbě, celkovou délku omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozeného* (zejm. ve smyslu osobnostních práv dle § 11 a násl. občanského zákoníku). V závislosti na těchto kritériích soud doporučuje rozmezí ve výši 500,- až 1.500,- Kč za den neoprávněné vazby s tím, že první dny způsobují jedinci větší šok a újmu, a tudíž by měly být ohodnoceny vyšší částkou než dny následující. Závěrem nutno poznamenat, že částka stanovená NS je toliko orientační a že výše náhrady v konkrétním případě podléhá úvaze soudu.

Poznámka

[1] Srov. § 14 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

[2] NS uvádí např. rozsudek ESLP ze dne 6. 10. 2005 ve věci Shilyayev proti Rusku; rozsudek ze dne 6. 11. 1980, ve věci Guzzardi proti Itálii nebo rozsudek ze dne 29. 5. 1997, ve věci Tsirlis a Koloumpas proti Řecku.

Zdroje

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010.

Ústavní soud k přípustnosti civilního dovolání

Ladislav Vyhnánek

Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 29/11 zrušil Ústavní soud stávající úpravu tzv. nenárokového civilního dovolání (tj. úpravu, podle níž jinak nepřipustné dovolání může být prohlášeno za přípustné, pokud vymezuje otázku zásadního právního významu). Podle názoru Ústavního soudu bylo takové vágní vymezení, avšak zejména pak jeho – dle Ústavního soudu nepředvídatelná – interpretace Nejvyšším soudem, v rozporu s principy právního státu.

Nález Ústavního soudu nelze vnímat jinak než jako velmi kontroverzní – to ostatně naznačuje nejen pět zajímavých odlišných stanovisek, nýbrž i v nálezu citovaná vyjádření České advokátní komory, Nejvyššího soudu či Kanceláře zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP.

Rozhodnutí nepochybně nastoluje zajímavé otázky týkající se přístupu k dovolací (z hlediska individuální spravedlnosti už nadstandardní) instanci a český zákonodárce před sebou rozhodně nemá lehký úkol. Jak totiž ve svém disentu poznamenal Vladimír Kůrka, byla už velká část představitelných řešení neúspěšně vyzkoušena, zatímco některá další řešení Ústavní soud pro *futuro* vyloučil v odůvodnění nálezu.

Zdroje

- Nález Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11.

Brno, Ilustrační foto | Autor: Aktron (Wikimedia Commons)

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních odborných článků o lidských právech

Linda Janků - Lubomír Majerčík - Hubert Smekal

Vnitrostátní právo

- Bělohávek, J. – Černý, F.: Sporné prolomení zákonné povinnosti mlčenlivosti mocí výkonnou: zásadní konflikt zákona č. 186/2011 Sb. s principy dělby moci a ohrožení základních práv mocí výkonnou – I. část. Právní rozhledy 3/2012.
- Bok, J. – Jemelík, Z.: Legislativní ztrpčování osudu odsouzených. Trestní právo 2/2012.
- Jamborová, K.: Co ještě lze považovat za shromáždění. Právní rozhledy 3/2012.
- Kolman, P.: Zakotvení práva na informace ve vybraných státech. Právní rádce 10/2011.
- Krajský soud v Brně: Nepřípustnost retroaktivního využití judikatury. Právní rozhledy 3/2012.
- Podhrázský, M.: Nejvyšší správní soud: Dopravní podnik jako veřejná instituce poskytující informace. Právní fórum 2/2012.
- Pravdíková Bučková, E.: Uplatnění procesních práv poškozeného v trestním konání před soudem. Justičná revue 1/2012.
- Rozum, J. – Tomášek, J. – Špejra, M.: Probační programy pro mladistvé a jejich efektivita. Státní zastupitelství 1/2012.
- Šramel, B.: Ústavné postavení prokuratury SR a niektoré otázky týkajúce sa jej nezávislosti. Justičná revue 1/2012.
- Vantuch, P.: Zadržení podezřelého a jeho právo na obhajobu. Právní rádce 10/2011.

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

- Klimek, L.: Boj proti sexuálněmu vykořisťovanou detí a detskej pornografii: minulosť, súčasnosť a (očakávaná) budúcnosť v legislative EÚ II. Trestní právo 2/2012.
- Klimek, L.: Dôvody pre nevykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu. Justičná revue 1/2012.

Politologie a mezinárodní vztahy

- Waisová, Š.: Václav Havel a jeho zahraniční politika: pomoc nespravedlivě stíhaným a odpovědnost za svět jako takový, Mezinárodní politika 2/2012.

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- Bálintová, M.: Diplomatické záruky v extradičnom konaní a ich posudzovanie Európskym súdom pre ľudské práva. Justičná revue 1/2012.
- (vše níže z Přehled rozsudků ESLP 2/2012)
- Věc Andreyev proti Estonsku (Nepřípustnost dovolání v důsledku opomenutí ustanoveného obhájce)
- Věc Giszczak proti Polsku (Právo vězněné osoby navštívit umírajícího příbuzného)
- Věc Lakicevic a další proti Černé Hoře a Srbsku (Změny v pravidlech upravujících vznik nároku na výplatu důchodu)
- Věc Morová proti Francii (Povinnost mlčenlivosti advokáta a právo na svobodu projevu)
- Věc Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgii (Povinnost vnitrostátního soudu posledního stupně předložit předběžnou otázku z pohledu Úmluvy), komentář Milan Žondra
- Věc Ahorugeze proti Švédsku (Vydání k trestnímu stíhání do ciziny), komentář Lubomír Majerčík

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O LIDSKÝCH PRÁVECH NA POZADÍ NACISTICKÉHO PROGRAMU „EUTHANASIE“

**JABOK - Vyšší odborná škola
sociálně pedagogická a teologická Praha**

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

věnovaná tématu projektu:

**Lidská práva lidí s postižením, nevléčitelně nemocných
a umírajících na pozadí nacistického programu „Euthanasie“**

Vstup zdarma

KDY: 15. května 2012

KDE: VOŠ Jabok, Salmovská 8, Praha 2

(v blízkosti Karlova nám.)

Tato mezinárodní konference je jedním z hlavních výstupů výše uvedeného mezinárodního projektu, který byl podpořen německou nadací Erinnerung-Verantwortung-Zukunft na základě posouzení mezinárodní odborné komise. Podmínkou žádosti bylo ukázat důležitost lidských práv a lidskoprávního vzdělávání na pozadí historických zkušeností bezpráví nacistického režimu. Proto jsme předložili projekt, který vycházel z nacistických sterilizací osob s určitou diagnózou, včetně osob s mentálním postižením, a následně hlavně z nacistického programu „Euthanasie“ (výraz „Euthanasie“ u onoho programu neznamena totéž, co problematika eutanázie v současnosti), který představoval systematické vyhlazování osob s postižením a nemocných.

Na základě těchto zločinů se logicky zabýváme mezioborově lidskými právy osob s postižením, nevléčitelně nemocných a umírajících dnes. Takové téma souvisí vůbec s rolí a postavením lidských práv v biomedicínsko-etických diskusích v kontextu pluralitní společnosti a právního státu. S ohledem na nucené sterilizace zařazujeme speciální problematiku lidsky důstojného utváření sexuality a rodičovství osob s lehkou a střední mentální retardací. Celkově nabízí téma úvahy o vztahu práva a etiky, o postavení a roli lidských práv v étosu povolání relevantních profesí.

PROGRAM KONFERENCE

9:00 - 9:15 Zahájení, slova o nadaci EVZ a projektu

9:15 - 9:30 Úvodní slovo - Mgr. Daniel Herman (ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů)

9:30-10:30 Přednáška s diskusí

Nacistický program „Eutanázie“ v Německu, Sudetech a Protektorátu Čechy a Morava 1939-45

Michal Šimůnek, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

10:30-10:45 Přestávka

10:45-12:10 Přednáška s diskusí - Postavení a role lidských práv v biomedicínsko-etických diskusích

Prof. Dr. Konrad Hilpert (Katholisch-Theologische Fakultät der Ludwig-Maximilians-Uni München/ Předseda společnosti německých teologických etiků/Člen komise bavorské vlády pro etické otázky v biologických vědách)

12:10-12:45 Přestávka s občerstvením

12:45-14:00 Přednáška s diskusí - Lidská práva nevléčitelně nemocných a umírajících

JUDr. Kateřina Červená (Liga lidských práv/členka vládního Výboru pro lidská práva a biomedicínu)

14:00-14:15 Přestávka

14:15-15:30 Přednáška s diskusí

Empowerment přístup v oblasti sexuality a rodičovství osob s lehkou a středně těžkou mentální retardací

Barbora Zelenková, DiS. (APLA Praha/PSP ETF UK)

15:30-15:45 Možná závěrečná diskuse a zakončení

Moderace: MUDr. Lenka Lesná (projekt/TKT ETF UK/nemocnice Příbram)

Dr. René Milfait (hlavní řešitel projektu)

Překlad: Ing. Iveta Kaňková (projekt/Jabok)

Přihlašování: rene.milfait@seznam.cz

Součástí konference bude výstava o projektu a prezentace Knihovny Jaboku.

Pozvánka ke stažení [ZDE](#)

PŘEHLED LIDSKOPRÁVNÍCH LETNÍCH ŠKOL

(sestavil Lubomír Majerčík)

ČERVEN

- 4.-15. Summer School on Women, Peace and Security, Haag, uzávěrka 20.4.
(<http://www.grotiuscentre.org/summerschoolwomenpeacesecurity.aspx>)
- 11.-15. Protecting Human Rights through United Nations Mechanisms, Nottingham, uzávěrka 4.5.
(<http://www.nottingham.ac.uk/hr/c/shortcoursesandtraining/summerschool/summerschool.aspx>)
- 18.-22. International Criminal Court Summer School, Galway, uzávěrka 1.6.
(<http://www.conference.ie/Conferences/index.asp?Conference=16>)
- 18.-29. Summer School on International Criminal Law, Haag, uzávěrka 31.3.
(<http://www.grotiuscentre.org/SummerSchoolInternationalCriminalLaw.aspx>)
- 18.-29. Academy of European Law Summer School, Human Rights Law Course, The Environmental Dimension of Human Rights, Florencie, uzávěrka 12.4. (eui.eu/DepartmentsAndCentres/AcademyEuropeanLaw/SummerSchool/Index.aspx)
- 25.6.-6.7. VIII Migration Summer School: Social Movements, Systemic Change and Migration, Florencie, uzávěrka 15.4.
(eui.eu/DepartmentsAndCentres/RobertSchumanCentre/Research/Migration/MigrationSummerSchool/Index.aspx)
- 25.6.-6.7. Human Rights, Minorities and Diversity Management in Europe and Canada: Comparative Issues and Challenges, Bolzano, uzávěrka 15.4. (<http://eurac.edu/en/research/institutes/imr/activities/Training/summerschool.html>)
- 25.6.-20.7. The Roma in Europe - Debates on Comparative Analysis/ Policy Strategy, Budapešť, uzávěrka 15.3.
(<http://www.summer.ceu.hu/roma-2012>)
- 30.6.-3.8. Terrorism, Piracy, Aggression, Torture and more in the context of globalization, state sovereignty and human rights, Tallinn, uzávěrka 1.6. (<http://summerschool.tlu.ee/international-law/>)

ČERVENEC

- 2.-6. Summer School on Human Rights and Transitional Justice Truth, Justice and Rule of Law Reform, Haag,
(<http://www.grotiuscentre.org/humanrightsummercourse.aspx>)
- 5.-13. International Standards for the Protection of Individuals and Groups: A Training Course for Field Officers Working on Human Rights, Pisa, uzávěrka 27. 5. (<http://www.entriforccm.eu/human-rights.html>)
- 6.-13. Cinema, Human Rights & Advocacy Summer School, Galway, uzávěrka 31.4.,
(http://www.nuigalway.ie/human_rights/cinemahumanrightsandadvocacysummerschool.html)
- 8.7.-4.8. International Human Rights Law Summer School, Oxford, uzávěrka 1.4. (humanrightslaw.conted.ox.ac.uk/SSIHRL)
- 16.-20. Human Rights Litigation, Budapešť, uzávěrka 15.2., nadále otevřeno (<http://www.summer.ceu.hu/litigation-2012>)
- 16.-27. Mental Disability Law in Practice, Budapešť, uzávěrka 19.3. (<http://www.summer.ceu.hu/mentaldisability-2012>)
Human Rights and Drug Policy, Budapešť, uzávěrka 15.2., nadále otevřeno (<http://summer.ceu.hu/drugpolicy-2012>)
- 23.7.-10.8. Introduction to International Human Rights: Theory, Law and Practice, Londýn, uzávěrka 25.5.
(<http://www2.lse.ac.uk/study/summerSchools/summerSchool/courses/law/Home.aspx>)

SRPEN

- 3.-13. Summer School on Democracy and Transitional Justice, Sousse
(<http://www.rug.nl/gsg/sections/reg/summer-school-2012/index>)
- 5.-17. Fourteenth Summer Session of Salzburg Law School on International Criminal Law, Humanitarian Law and Human Rights Law, uzávěrka 27.4. (http://www.salzburglawschool.com/programme_2008.html)

Centrum pro lidská práva a demokratizaci

www.iips.cz